FOTO

REDACTIE E. REITERICH

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE C. MISSET N.V. DOETINCHEM ★

Een knalfuif waar géén einde aan kwam...

FOTOGRAFEER BINNENSHUIS
Goedkoop Eenvoudig!

Na vorige feestjes van de jongelui bleef eigenlijk alleen een heleboel rommel over (voor Moeder) en een wat vage herinnering aan de feestvreugde.

Tot dit jaar! Want nú maakt U zelf een volmaakte kunstlicht foto, waar nog jaren van genoten wordt, een onvervangbare herinnering!

Dat dit kan — voor zo lage kosten — danken we aan de ideale combinatie van goedkope Philips Photoflux lampjes (prijs slechts 40 cent) en de ultra-snelle Gevapan 33 film.

U zult de voldoening hebben dat elke foto raak is wanneer U fotografeert met

GEVAPAN 33

Gevaert FILM

N.V. Handelsonderneming Gevaert
Scheveningseweg 110 - Den Haag

PAPIERWARENFABRIEK

A. Dorgelo & Zonen

GOUDA

Speciaalfabriek voor

Verpakkingsartikelen

voor fotografen en fotohandelaren

★

FOTOMAPJES
FOTOZAKJES
ENVELOPPEN
in alle maten met en zonder strobordrug
KLEINBEELDMAPPEN
NEGATIEFALBUMS
voor kleinformaat 6 x 6 en 6 x 9 negatieven
BRIEFKAARTMAPPEN
ATELIERMAPPEN
NEGATIEFCOUVERTS
LOSBLADIGE REPORTAGE ALBUMS

Heren Industriefotografen vraagt monsters en prijzen van onze cellophane etui's.

KISSLING

flitspatronen

zijn ideaal voor alle opnamen waarbij U niet afhankelijk wilt zijn van licht- en weersomstandigheden.
Met de Kissling Contactstop Edison of -Bajonet in iedere synchroniser, met min. 4.5 Volt, te gebruiken.
Fotografeer nu altijd; ook 's winters in huis en bij Uw familiefeestjes.

KISSLING FLITSPATRONEN

zijn verkrijgbaar in 3 soorten:

3 Z voor opnamen tot 3 m. Flitsgetal 24
5 Z voor opnamen tot 5 m. Flitsgetal 40
8 Z voor opnamen tot 8 m. Flitsgetal 64
Vanaf ƒ 0,26

Nieuwe Kissling condensator flitser, opvouwbaar ƒ 18.— incl. batterij

★

Goedkoop flitsen

met
KISSLING FLITSPATRONEN

PLASCAFLEX

2-oog reflex-camera met **gekoppelde** matglas-instelling

sensationeel

IN

- GEWICHT
- UITVOERING
- PRIJS

met reflexvrije
PLASCANAR 1 : 3,5
in PRONTOR-S 1—1/300 sec.
ƒ 175.—

met reflexvrije
PLASCANAR 1 : 4,5
in VARIO 1/25—1/200 sec.
ƒ 129.—

PARAATTAS . . ƒ 24.—

Heynderickx

Alleenvertegenwoordiging:
FIRMA Dr K. HEYNDERICKX - DEN HAAG - H. DE GROOTSTRAAT 17a

H.H. FOTOGRAFEN

N.V. LAREVO

(OPGERICHT 1934)

PARADE 4 - BERGEN OP ZOOM

TELEFOON 832

IS UW ADRES VOOR REPRODUCTIE

DAAROM

OVERAL-LAREVO

Zojuist verschenen een beroemd boekwerk

van Willy Zielke van het Wilhelm Knapp Verlag te Düsseldorf get.:

NAKT — Einführung in die Akt Fotografie. Op kunstdrukpapier met 118 foto's, gebonden, prijs f 7.00

Société Parisienne d'Editions Artistiques

Album No. 7 bevattende 6 prachtige kodachrome opnamen en 10 originele kunstfotogr. naaktstudies, formaat 24 x 30 cm. Prijs f 9.75

Album No. 8 in dezelfde uitvoering als album No. 7. Prijs f 9.75

Levering franco na storting op girorekening 395.669 van

PHOFIL BOOK IMPORT

AMSTERDAM - Amstelkade 42 - Telefoon 27578

VERGROTEN

OPEMUS, 24 x 36 tot 4 x 4. Instelling met balg. Optiek 1 : 4,5 irisdiafragma. 2—9 maal liniair. Omzwenkbaar. Grondplank 39 x 42 cm . . . . . **f 228,10**

OPEMUS, 6 x 6. Instelling met balg. Optiek 1 : 4,5 iris diafragma. 1½—7 maal liniair. Omzwenkbaar. Grondplank 39 x 42 cm . . . . . **f 308,—**

OPEMATUS, 24 x 36 tot 4 x 4. Automatisch scherpstellend. 1 : 4,5 irisdiafragma. 2½—9½ maal liniair. Grondplank 39 x 42 cm . . . . . **f 266,50**

LIESEGANG RAX, 24 x 36. Instelling met tube. Corygon 1 : 4,5 schuifdiafragma. 2—8 maal liniair. Omzwenkbaar. Grondplank 31 x 37 cm . . . . . **f 197,40**

LIESEGANG UNI-RAX, 24 x 36. Instelling met balg. Peplostar 1 : 4,5 schuifdiafragma. 1—8 maal liniair. Omzwenkbaar. Grondplank 31 x 37 cm . . . . **f 272,60**

LIESEGANG RAX, 6 x 6. Instelling met tube. Corygon 1 : 4,5 schuifdiafragma. 1½—6 maal liniair. Omzwenkbaar. Grondplank 31 x 36 cm . . . . . **f 267,90**

LIESEGANG UNI-RAX, 6 x 6. Instelling met balg. Corygon 1 : 4,5 schuifdiafragma. 1½—8 maal liniair. Omzwenkbaar. Grondplank 43 x 45 cm . . . . . **f 350,20**

FILMOSTO MANUFOC I, 24 x 36. Instelling met tube. Definon 1 : 4,5 irisdiafragma. 2-10 maal liniair. Omzwenkbaar **f 265,—**
KINDERMANN OBERLAND, 24 x 36. Inst. m. tube. Cassar 1 : 3,5 irisdiafragma. 1½-12 x liniair. Grondplank 35 x 42 cm **f 156,—**
GROTE SORTERING HULPMIDDELEN: Schalen, papierontwikkelaars, condensors, verstelbare en vaste vergrotingsramen, papieren: 6½ x 9½; 7,4 x 10,5; 9 x 12; 9 x 14; 13 x 18; 18 x 24; 24 x 30 en 30 x 40.

FOTO GRAAF

Vraagt ons aan voor iets bijzonders. Zendingen boven f 10,— franco.
Betaling eventueel op speciale voorwaarden.

FOTO VAN DER GRAAF - ROTTERDAM

Walenburgerweg 3 - Telefoon 44552 - Giro 286646

HET *Leica* SYSTEEM

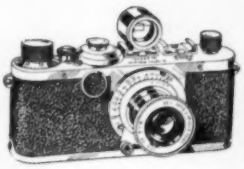

Leica Ic met Elmar

REEDS VOOR

f 490.–

kunt U in het bezit komen van een echte Leica, zoals die alleen door de **LEITZ** fabrieken te **WETZLAR** wordt vervaardigd

n.l. LEICA model Ic

•

Dezelfde camera, doch **met ingebouwd** synchronisatie-mechanisme, dus

LEICA model If

kost f 511.–

•

Deze modellen kunnen later altijd worden voorzien van gekoppelde afstandmeter enz.

Alle Leica-modellen zijn met dezelfde nauwkeurigheid gefabriceerd.

Het Leica-systeem biedt tot nog toe ongekende toepassingen en mogelijkheden.

•

Vraagt Uw fotohandelaar om demonstratie en prijscourant

DOOR INRUIL VERKREGEN CAMERA'S

Contax 24 x 36 mm met Sonnar F 2,0 coated, gesynchroniseerd, met ingebouwde belichtingsmeter, in tas, als nieuw f 875,–. Foca 24 x 36 mm met Oplar F 3,5 gekoppelde afstandmeter, in paraattas f 250,–. Leica 24 x 36 mm met Summar F 2 gekoppelde afstandmeter, in paraattas f 325,–. Retina I A 24 x 36 mm met Schneider Xenar F 3,5 in Compur f 195,–. Retina II A 24 x 36 mm met Xenon F 2 flitscontact, in paraattas f 425,–. Argus 24 x 36 mm met F 3,5 gekoppeld, in paraattas f 150,–. Praktiflex 24 x 36 mm met Heilomar F 2,8–5 cm f 195,–. Baldina 24 x 36 mm met Victar F 2,9 in Ovus sluiter, 10 snelheden van 1 tot 1/200 sec, in tas f 89,–. Edinex I met Schneider F 2,9 in Prontor S, gesynchroniseerd, met rompontspanner f 125,–. Contax 24 x 36 mm met Sonnar F 2 laatste model, zo goed als nieuw f 995,–. Balda 24 x 36 mm met Tessar F 3,5 in Cludor sluiter, gesynchr. f 160,–. Baldina 24 x 36 mm met Schneider F 3,5 coated Compur Rapid, gesynchr., als nieuw f 125,–. Beltica 24 x 36 mm met Meyer Trioplan F 2,9 coated in Cludor met synchro-contact f 155,–. Contax 24 x 36 mm met Tessar F 2,8 in tas, vooroorlogs model f 225,– Argoflex 6 x 6 cm met Anastigmaat F 4,5 coated, 7 snelheden, als nieuw, met tas f 150,–. Aiglon 6 x 6 cm met Angénieux F 4,5 snelheden 1/10–1/150 sec en B f 75,–. Inka Reflexcamera 6 x 6 cm f 9,50. Reflex Korelle 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 2,8 in paraattas f 295,–. Solida 6 x 6 cm met Schneider Radionar F 2,9 coated, Compur Rapid, gesynchr. f 150,–. Belfoca 6 x 9 cm met F 4,5 Junior sluiter f 75,–. Bessa II 6 x 9 cm met Skopar F 3,5 Compur Rapid, gekoppelde afstandmeter, met lederen paraattas f 325,–. Rixa 24 x 36 mm met F 7,7 in Vario met synchro-contact f 49,50. Rixa 24 x 36 mm met Ennar 3,5 Prontor S, synchro-contact en zelfontspanner f 95,–. Contax IIA – 24 x 36 mm met Sonnar F 2, laatste model f 975,–. Kodak Retina 24 x 36 mm met Xenar F 2,8 Compur Rapid, als nieuw f 225,–. Exacta 24 x 36 mm met Biotar F 2 en paraattas f 550,–. Super Pontura 6 x 9 cm met Zeiss Tessar F 4,5 Compur Rapid en gekoppelde afstandmeter, als nieuw f 195,–. Zeiss Nettar 6 x 9 cm met Novar F 4,5 in Prontor S, als nieuw f 125,–. Kodak Vestpocket 4 x 6½ cm, 4 snelheden, in buideltasje f 19,50. Ica 6,5 x 11 cm met Tessar F 4,5 in Compur, ook geschikt voor platen f 59,–. Zeiss Cocarette 6,5 x 11 cm met F 6,3 in Derval sluiter f 35,–. Kodak 6,5 x 11 cm met F 7,9, 4 snelheden f 19,50. Kodak 8 x 14 cm met Anastigmaat F 6,3, 3 snelheden, in prima staat f 29,50.

KLEINBEELD-PROJECTOREN

Technica voor dia's 5 x 5 cm en filmstroken 24 x 36 mm met lamp 30 Volt 250 Watt en transformator f 225,–. E.S.A. filmstrookprojector met 250 Watt lamp f 150,–. Rothschloss kleinbeeldprojector voor filmstroken 18 x 24 mm, 100 Watt lamp met houten koffer f 50,–. Filmoli filmstrookprojector, alleen voor stroken 24 x 36 mm, met 100 Watt lamp en weerstand f 60,–. Ross kleinbeeldprojector voor dia's 5 x 5 cm met 250 Watt lamp f 125,–.

VERGROTINGSAPPARATEN

Opemus volautomatisch 24 x 36 mm f 245,– Amatex 35 24 x 36 mm, dubbele condensor f 195,–. Exact 35 met Ysar F 3,5 cm en dubbele condensor f 350,–. Filmosto 6 x 6 cm met F 4,5 automatisch f 195,–. Omag 6 x 6 cm met F 4,5 dubbel-condensor, automatisch f 350,–.

OPNEEMCAMERA'S 8 mm

Ciné Kodak met F 1,9 vooroorlogs model met tas f 295,–. Ciné Kodak met F 2,7 vooroorlogs model met tas f 225,–. Agfa Movex 8L, met Agfa F 2,8 en ingeb. belichtingsmeter, met Agfa télé-lens, Berthiot groothoek, filter en paraattas f 695,–. Bell & Howell met F 3,5 fix focus f 195,–.

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc – 2e Middellandstraat 23
ROTTERDAM
Tel. 22242 – 24422 – 34644

Uit het Sept. nr. van Foto:

„Ultrafin S.F."

De houdbaarheid van de gebruiksoplossing bleek zeer goed te zijn. Een hoeveelheid (in een slechts half gevulde fles, zonder aethertoevoeging) bewaarde ontwikkelaar bleek na twee maanden nog geen merkbare achteruitgang in werkzaamheid te vertonen. De gebruikte ontwikkelstoffen hebben inderdaad een goede stabiliteit, zoals bleek in enkele proefjes, waarbij de ontwikkelstoffen afzonderlijk werden opgelost en bij afwezigheid van conserveermiddel de oplossingen sterk alkalisch werden gemaakt. De meeste ontwikkelstoffen oxyderen dan in enkele ogenblikken, doch de voor Ultrafin gebruikte oxydeerden onder deze omstandigheden nog slechts langzaam, hetgeen uiteraard zeer gunstig is voor de algemene houdbaarheid.

In practijkproeven werden uitstekende negatieven verkregen, wanneer bij daglicht belicht werd zonder enige toeslag op de voor een normale ontwikkelaar vereiste belichtingstijd in rekening te brengen, mits de raad van de fabriek wordt gevolgd om niet bij lagere temperatuur dan 20 °C te ontwikkelen. Weliswaar werkt de ontwikkelaar ook bij temperaturen tussen 16 en 20 °C heel goed, maar de effectieve emulsiegevoeligheid die bereikt wordt, kan dan enigszins ongunstiger komen te liggen.

In practijkproeven bleek, dat in Ultrafin ontwikkelde negatieven van 21/10 DIN emulsies bij tienvoudige vergroting in een toestel met dubbele condensor op hard papier nog geen waarneembare korreling vertonen.

Conclusie

De TETENAL *Ultrafin S.F.* ontwikkelaar is een goede fijnkorrelontwikkelaar van gelijke klasse als DK-20, die echter in verhouding tot de laatste over het algemeen veel kortere ontwikkeltijden vraagt. De effectieve emulsiegevoeligheid wordt slechts in zo geringe mate verlaagd, dat men onder normale omstandigheden van het in rekening brengen van een verlengingsfactor der belichtingstijden kan afzien. (Bij kwiklicht is het raadzaam een verlengingsfactor van 1,5—2 maal in rekening te brengen.)

De houdbaarheid van de gebruiksoplossing is zeer goed, ook in niet geheel gevulde flessen, terwijl de uitputtingsmogelijkheid gunstig is: 7 films in 600 ml oplossing. Hierop gelet is dan ook de grote fabrieksverpakking voor 7,5 liter en meer verantwoord te achten.

C. VAN DUIJN Jr.
A. M. Tech. I. (Gt-Brit.), F.R.M.S.

TETENAL

FOTO - CHEMICALIËN

altijd betrouwbaar!

DE ZON ONDER DE PROJECTOREN

Aldis

KLEINBEELD-PROJECTOREN

„MINOR" 150 Watt
met diaschuif 5 x 5 en lamp . . . . f 200.—

MODEL „300" Watt
met diaschuif 5 x 5 en lamp . . . . f 301.50

MODEL „500" Watt
met diaschuif 5 x 5 en lamp . . . . f 534.60
Ook in 750 en 1000 Watt

„SUPER-SIX" 6 x 6 PROJECTOREN

MODEL „300" Watt
met diaschuif 6 x 6 en lamp . . . . . f 483.—

MODEL „750" Watt
met diaschuif 6 x 6 en lamp . . . . . f 692.50

Aldis

De beste projector voor UW kleuren- en zwartwit-dia's

SPECIAAL VOOR ONDERWIJS-DOELEINDEN

Prospecti bij Uw handelaar of bij de importrice:

HIJMANS
FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V.
MUZENSTRAAT 37 - DENHAAG - TEL. 117276

ILOCA Ia

met Ilitar 2.9, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter **f 169.-**

ILOCA IIa

met Ilitar 3.5, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter. Gekoppelde Duitse kleinbeeldcamera voor slechts **f 274.-**

ILOCA STEREO II

met 2 Ilitar objectieven 1 : 3.5 f = 3.5 cm, beeldgrootte 24 x 23 mm **f 470.-**

ILOCA FILTERS, schroefvatting, in étui ..... f 9.50
ILOCA ZONNEKAPPEN, schroefvatting ..... f 6.90
ILOCA PROXIMETER, schroefvatting ..... f 50.-

Vraagt Uw fotohandelaar inlichtingen

IMPORTEUR:

BOAS FOTO-IMPORT

Groenburgwal 69 - Tel. 35684-35863 - Amsterdam-C.

Veilinggebouw „DE VIJZEL"

Keizersgracht 616 - Amsterdam - Tel. 37167

FOTO, KINO FILMS EN INSTRUMENTEN

kunnen dagelijks bijgevoegd worden

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. — Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk. Veilinghouder.

LERO KWALITEITSPRODUCTEN

Sinds 1898

„LERO 222"

VLOEIBAAR ADHAESIEF

v. h. krimp- en rekvrij opplakken v. foto's

Zie het artikel v. d. heer Helfferich in FOTO d.d. Juli 1950 en van wijlen de Heer C. J. van Ledden Hulsebosch in FOCUS van 20 Aug. 1949

Thans ook in tubes leverbaar

Alleenvertegenw. voor Nederland: „TOM PAPIER", Nieuwe Hilversumseweg 4, Bussum

Via de fotohandel leverbaar

CHEMISCHE FABRIEK „LERO" DUIVENDRECHT
TEL. OUDERKERK A/D AMSTEL 365 (K 2973)

PAILLARD

M 8 PROJECTOR

Fraai uiterlijk
Geruisloze loop
Inleggen der film kinderlijk eenvoudig
Automatische regeling van de onderste film-lus
500 Watt lamp, gemakkelijk verwisselbaar. Regelbaar van 110 tot 250 Volt.
Coated objectief f/1,6 - Hoog lichtrendement
Aansluiting voor schemerlampje dat uitgaat als projectorlamp aangaat — VRAAGT UW FOTOHANDELAAR

IMPORTEURS:

EERSTE NEDERLANDSCHE FOTOGROOTHANDEL VAN 1868

v.h. **E. FISCHEL** Jr. N.V.
Gelderschekade 86—88 - AMSTERDAM-C.
Telefoon 45001 - 42834 - 45377

AKARETTE
AKARETTE
met uitwisselbare lenzen
VERKRIJGBAAR BIJ DE FOTOHANDEL

XC

7e Jaargang no 11 — November 1952

FOTO

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

WAARIN OPGENOMEN
„KLEINBEELD FOTO"

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen.
Officieel Orgaan van de Nederlandse Fotografen Kunstkring.
Redactie: D. Helfferich.

•

Redactie adres: IJsselkade 32, Doetinchem. Telef. 341 en 342. Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer N.F.K.

•

Uitgave: Uitg. Maatschappij „C. Misset" N.V., Doetinchem; postgiro abonnementen 502259, postgiro advertenties 502260; postgiro afdeling Boekhandel 502258. Postrekening voor België, Antwerpen no 308163. Telefoon Doetinchem 341 (3 lijnen).

•

Verschijning: Maandelijks op de Vrijdag omstreeks het midden van de maand, behoudens bij bijzondere evenementen. Abonnementsprijs: *f* 9,90 per jaar bij vooruitbetaling voor leden van bij de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen aangesloten verenigingen en clubs - voor niet-leden *f* 11,— per jaar bij vooruitbetaling; voor het buitenland (behalve België) *f* 12,50. Abonnementsprijs voor België frs 225 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers *f* 1,—, in België frs 20.

•

UIT DE INHOUD

	blz.
Geestelijke zindelijkheid	289
Nieuwe apparatuur 290, 291	292
Feest van de N.F.K.	294
Artistieke emancipatie in de fotografie	297
Op de Snijtafel	300
Het goedkope objectief	305
Stereofilm	306
Uitslag FOTO-wedstrijd	308
Bondsnieuws	312

Foto op de omslag: mej. I. v. d. Burgt, Amsterdam

VAN DE REDACTIE

In een der zomernummers van Foto Prisma staat onder de kop Indiskrete Fotografie een inleidend artikel van Fritz Kempe, waarin hij zich weert tegen geuite kritiek over de huidige fotografie, waaruit hij aanhaalt: haar mogelijkheid, angst en smart van de mens in krasse naaktheid weer te geven; dat is bruut en mist elke eerbied, waarop een lijdend door het noodlot getroffen mens recht heeft.

Fritz Kempe zegt daartegen onder andere: inderdaad kan de fotografie heel goed prikkelend zijn en een goedkope sensatie leveren. Maar doet zij dan iets anders dan de vroegere marktvertellers met hun griezelplaten? (voorbeeld: begin Dreigroschenoper — Red.). Dat de fotografen dit beter kunnen dan die schilders van vroeger, is niet de schuld van de fotografie. Er schijnt een samenhang te zijn tussen de hedendaagse literatuur en de optische afbeeldingsmiddelen van fotografie en film: wie kan ontkennen dat de dichter met zijn openhartige en diep doordringende analyse van de mens, van diens doen en diens omgeving, ons sterker boeit dan met alleen een omschrijving zijner eigene gedachten? Hetzelfde doet de fotograaf. Hij beeldt de vluchtende moeder af, met het kind aan de borst, hij laat ons deelnemen aan de smart van de vrouw die de dood van haar man verneemt, hij toont ons mannen wie de angst voor de dodelijke bom in het gelaat ligt.

Is dit verwerpelijk, vervolgt Kempe, geschiedt dit niet veeleer om de vreselijke afgrond te overbruggen die tussen de mensen gaapt, laat het niet een ervoor en erna bevroeden als een begrip van wat de mens doorstaan kan, brengt het niet ieder van ons nader tot zijn naaste? Angst en smart zijn intens-menselijke gevoelens. Van belang is alleen de opvatting en het karakter van de man achter de camera. Is hij zelf ontroerd, dan verwerft hij daarmee het recht ook anderen te ontroeren. Dat hem dit mogelijk is met de fotografie, verleent aan dit „mechanische" middel een rechtvaardiging, waarvan wij nog te weinig doordrongen zijn.

Tot zover Fritz Kempe. Wij hebben hem tot aan het eind aan het woord gelaten. Hij schijnt te willen aantonen, dat de fotografie uitstijgt boven de gruweldoeken met messenstekers van weleer, maar kan niet zonder trots vermelden dat de fotografie dat beter doet. Dat komt dan alleen omdat die broodschilders niet zo doortrapt onbeschoft waren en slechts hun fantasie naschilderden.

Hij vergelijkt zijn opvatting der moderne fotografie met moderne analyserende romankunst. Een Anna Blaman zal naar figuren uit haar leven geschreven hebben, doch zij wist figuren uit haar fantasie levend te maken.

Als Fritz Kempe evenwel kloven gaat overbruggen met zijn vivisectiecamera, krijgen wij een walgelijke smaak in de mond. Hem schijnt niets heilig te zijn, als hij het goed wil praten te stelen van een beroofde door zelfs de intimiteit aan de smart te ontfutselen. Dat is geen mededogen uitdragen, doch sadistische nieuwsgierigheid bevredigen.

Dat is zeker niet de taak der fotografie.

EEN „BRAND NEW" TYPE EPISCOOP:

DE „VU-LYTE"

Er komen uit de U.S.A. berichten over een nieuw Episcoop-type. Men heeft het toestel „Vu-Lyte" genoemd: dat zal wellicht de phonetische spelling zijn van „View Light". Men is de laatste tijd in de Ver. Staten sterk in dergelijke vereenvoudigingen, die evenwel voor ôns de zaak niet eenvoudiger maken.

Maar goed: de „Vu-Lyte" van de *Charles Beseler* Cy, Newark N.J. dus, „Dramatic new", zegt de fabriek, en: „Modern all the way down the line".

Dat móét ook wel: we hadden zo het idee dat een Episcoop nu eigenlijk wel wat uit de tijd zou zijn. Het principe is natuurlijk nog steeds aantrekkelijk: de mogelijkheid te hebben om allerlei afbeeldingen, zwart-wit of gekleurd, mits binnen bepaalde afmetingen vallend, zonder méér te kunnen projecteren op een scherm: zonder er eerst diapositieven van te maken. Maar het wordt in de practijk niet veel meer gedaan, want technisch staat deze projectiemethode te ver achter bij het minimum aan eisen dat wij stellen.

Staat? Of stond?

Want nu komt men dus met die „Vu-Lyte":

en er wordt ons „stukken meer" licht beloofd. Allereerst is er de 1000-Watt T-20 lamp, en verder een lichtsterk projectie-objectief, „coated" natuurlijk; alles verwerkt in een goed-uitgebalanceerd optisch systeem. Een licht-winst van ca 40 pct ten opzichte van de oudere modellen lijkt ons niet te hoog geschat. En dat is wel ongeveer wat we te kort kwamen. Nog steeds zal deze projectie uiteraard achterstaan bij de dia-projectie, maar vele mogelijkheden schuilen er beslist toch in!

En teméér zijn die mogelijkheden er, omdat dit nieuwe toestel allerlei prettige bijzonderheden heeft.

Een van die punten is, dat de koeling van het apparaat bijkans volmaakt is. Die koeling geschiedt via een electromotor. Maar die motor doet nog méér: die zuigt elke afbeelding, welke we gaan projecteren (om het even van welke grootte: vanaf een postzegel tot en met 8½ x 11") stevig vast aan het plateau, waarop de papieren komen te rusten.

De afbeeldingen verschuiven of verzakken dus niet, liggen niet hol of bol of kreukelig, plakken niet vast aan een glazen plaat, behoeven niet opgeplakt of omraamd te worden. We leggen ze neer en ze liggen vlak. Een goed idee, een vondst, en natuurlijk gepatenteerd. Ook gepatenteerd is een ander onderdeel: de „Feed-O-Matic"-houder.

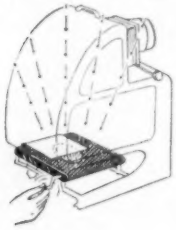

Overigens is dit principe al lang toegepast: in de film nl. als men daar „stijgtitels" in plaatst. Ook aan een was-wringer doet het apparaatje even denken, en het is even simpel van constructie: men draait maar aan de slinger en „voedt" onderwijl aan de linkerzijde, terwijl rechts de reeds getoonde platen uit het toestel vallen.

Ononderbroken projectie dus, en een rustig verwisselen, zonder erupties, van de beelden.

Dan nog een derde plezierig ding: de operateur kan, staande bij de projector, op elke plaats van het beeld, waar hij dat wenst, een *lichtende pijl* laten verschijnen.

Hoe men dat doet wordt ons voorlopig nog niet gezegd; wél dat dit óók gepatenteerd is. We kunnen ons het principe overigens wel indenken: het werkt natuurlijk zo eenvoudig als dat ei van 1492 of daaromtrent. En we kunnen ons tevens indenken wat een plezierig hulpmiddel het zal zijn bij lezingen en lessen. Geen stok meer, waar de spreker mee over het doek krast, zich keerend naar het scherm en daardoor half-onverstaanbaar wordend, maar een gezellig-flitsend pijllichtje, dat aller ogen tot zich trekt.

Kort en goed: die „Vu-Lyte" *lijkt* ons iets!

•

EXPOSITIE FOTOKRING „EEMLAND"

Van 22 October t.e.m. 6 November heeft de bekende club uit Amersfoort onder auspiciën van de Sectie Beeldende Kunst van de Amersfoortse Gemeenschap, in het A.G.-huis het werk geëxposeerd van een zestal bekende werkers. „Eemland" heeft het grote voordeel, deel uit te maken van een gemeenschap, waarin regelmatig contact wordt onderhouden met schilders, beeldhouwers, enz. Discussie-avonden zowel als tentoonstellingen worden gehouden in een omgeving, die hiervoor ideaal kan worden genoemd.

De onderlinge verhouding met de beeldende kunstenaars is van zeer prettige en gemoedelijke aard en deze situatie draagt in niet geringe mate bij tot het waarderen van elkaars werk.

De heer A. P. W. van Dalsum, voorzitter van de N.A.F.V. en een bekende figuur in onze fotografische kringen, maakte eens een discussie-avond mee en verzekerde na afloop, dat „Eemland" in dit opzicht een bevoorrechte positie inneemt.

In deze omgeving heeft „Eemland" werk getoond van Bartels, Hak, Van Leeuwen, Pastoor, Plasmeijer, Slösser, Voorenkamp en Weers. Uit het geëxposeerde werk bleek, dat ook de moderne richting was doorgedrongen in de gelederen van Amersfoorts Fotokring.

Een tentoonstelling, door een bijzondere gang van zaken min of meer plotseling georganiseerd, doch niettemin een goede representatie van het kunnen van deze hardwerkende vereniging.

•

Er zijn op het ogenblik van die gezellige lieden, die de fotografie nog hooguit vijf à tien jaren geven, maar dan is het ook bekeken. Dit komt dan van onze atoomkernonderzoekingen, die zoveel radioactieve afvalproducten in de dampkring achterlaten, dat elk filmpje en papiertje prompt versluiert.

Hiertegen helpt o.a. een dikke betonmuur of dikke loden platen. Onze collega in Photo Magazin heeft zijn lezers aangeraden, reeds nu lood in te slaan, voordat het is uitverkocht. Dan wordt het tevens niet langer: Wer photographiert hat mehr vom Leben, doch wer photographiert hat mehr zu tragen.

Dagbladen kunnen soms met een hardnekkige vasthoudendheid een bericht blijven lanceren waar de desbetreffende vakpers maar koud van blijft. Zo nu: een Oostenrijks ontwerper zou er in geslaagd zijn een aan elke camera in te bouwen constructie te vervaardigen, waardoor men in die camera's, naast elkaar, drie rolfilms voert, bv. een luie fijnkorrelige, een hooggevoelige en een kleurenfilm. Elke film zou daarin zijn eigen transport en cassette hebben.

De Franse Rex Reflex is gebouwd volgens het Rollei-principe, dus identieke objectieven voor camera en matglaszoeker, die identiek bewegen. Het interessante van deze Rex is evenwel, dat men hiermee aandurfde wat Franke & Heidecke nog nooit gedurfd hebben: men kan het lensfront voor een ander verwisselen, nl. de 75 mm Berthiot-optiek voor 150 mm, als men meer telewerking wenst. Men moet wel eens over wat Franse luchthartigheid beschikken om Duitse zwaarwichtigheid te overwinnen. Hoewel..... wij onze eigen Rollei voorlopig beslist nog zo laten. Dat is die vreselijke Hollandse degelijkheid.

Opgedragen aan de heer D., fotohandelaar te D.

FOTOHANDELAAR

Wij hebben soms van die aanvechtingen om een stukje te schrijven. Over fotografie en zo. Maar meestal kunnen wij ons beheersen door onszelf voor te houden, dat er mensen zijn die er meer van weten dan wij. Van fotografie en zo. Doordat wij dat zo maar bekennen, behoeven die mensen zich niet gestreeld te voelen, want wij weten er maar weinig van. Dat neemt echter niet weg, dat het spreekwoord van die holle vaten van degelijk oudhollandsen huize is en niet iedereen een fotohandelaar heeft, waarover hij iets zou willen schrijven. Tenminste geen prettige en stichtende dingen.

Die fotohandelaar van ons hebben we bij toeval ontdekt. Toen we zo langzamerhand — zoals dat bij rechtgeaarde amateurs gebruikelijk is — bijna alle plaatselijke fotografen met onze klandizie hadden vereerd (die verering zo in de geest van: „Hebt U ook tien briefkaarten voor ons die harder werken dan Ilford normaal en zachter dan Agfa normaal met een oppervlakte van Kodak ABCDij 100, dat nu vanwege de dollars niet te krijgen is, en dan nog graag chamois, maar ook weer niet zo erg chamois, maar zo'n beetje ivoorwit en als het kan chlorobromide?"), kwamen wij ook bij hem.

Hij woonde in een klein winkeltje, zo'n één-persoonszaakje, waarvan de entourage de schijn was die bedroog. Toen wij de vraag tot hem richtten of hij die negatiefontwikkelaar, die nog maar pas op de markt was, al had, zei hij: „nee", wat we ons konden voorstellen. Hij had nl. nogal wat literatuur over die ontwikkelaar gelezen, zei hij, en er was niets nieuws onder de zon, wat in de fotografie trouwens meer schijnt voor te komen.

Hij wilde het echter wel voor ons bestellen, zei hij, maar hij had ook een ontwikkelaar in voorraad met dezelfde eigenschappen, maar met een andere naam, wat in de fotografie ook meer schijnt voor te komen.

Kort en goed: hij bleek een parel der fotohandelaren. Hij bleek van alles te weten, wist de oorzaak van de meest geheimzinnige fouten en leende ons na verloop van tijd alles wat wij nodig hadden en dat was niet weinig.

Dat neemt echter niet weg, dat hoe prettig dat allemaal ook voor ons is, het voor U weinig te betekenen heeft, want U kent hem niet, maar misschien hebt U zelf zo'n fotohandelaar.

Zo'n man, die, ondanks dat hij de hele dag en soms nog een tijd daarna afdrukjes zit te maken, nog voor zijn eigen plezier foto's gaat maken, artikelen, die hij van plan is te verkopen eerst zelf onderzoekt en zijn fotoliteratuur bijhoudt.

Zo'n man, die, als hij tot over zijn oren in het werk zit (wat bij hem trouwens te weinig voorkomt) toch nog een open oor heeft voor de moeilijkheden, die een eenvoudige amateur op zijn weg ontmoet.

Zo'n man verdiende een standbeeld, maar zulke mannen worden in het algemeen te weinig gewaardeerd. Hij kenmerkt zich soms door zo'n klein winkeltje, dat alleen maar opvalt, omdat er een uithangbord van Gevaert of Ilford boven de deur hangt en waar U aan de buitenkant al kunt zien, dat er binnen weinig te kopen, maar veel te bestellen is. U kunt het treffen, dat juist in zo'n winkeltje een fotograaf woont met een amateur-hart, wat des te meer mogelijk is, omdat hij nog iets met de gemiddelde amateur gemeen heeft: gebrek aan centen.

D.

•

AANPASSING NIEUW FLITSLAMPJE OP LEICA

Daar ons van verschillende kanten is gevraagd of het nieuwe (voordeliger) pitje in de Photoflux-serie, nl. de PF3N, ook voor de Leica geschikt is, en hoe, geven wij hieronder enkele cijfers. Deze gelden voor de volledig gesynchroniseerde Leica-modellen, dus de 1F, 2F en 3F. Gerekend voor materiaal met een gevoeligheid van 17/10 DIN geldt dan:

Belichtingstijd	Contactgetal	Flitsgetal
1/30 sec	10	30
1/40 sec	8	30
1/60 sec	6	30

HANDIG DIA-DOOSJE

Het ligt natuurlijk aan ons, dat wij in de jolige jeugdjaren (die van de jongenskiel en zo) zo'n moeite hadden met het doorgronden van het woord Kartei, en dus is het alleen maar consequent, dat wij op het vriendelijke aanbod van Robert Widmer, Neuburg a. D., ons zijn alom zo gewaardeerde Diatei ter keuring op te zenden, even moesten diep-denken.

Thans hebben wij zulk een Diatei in ons bezit, en het is niet alleen een zeer plezierig ding, maar wij hebben het onmiddellijk in gebruik genomen ook.

Een doos met 5 x 5 plaatjes is nl. eigenlijk een vervelend ding. Het is zo vierkant, en zo geneigd tot rammelen. Het heeft een doos en een deksel, hoe-dan-ook.

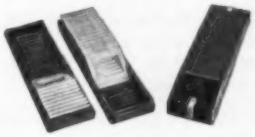

Het doosje dat wij thans bespreken is van kunsthars, is plat, heeft een doos en een deksel, die precies gelijk zijn, en kan 25 plaatjes bevatten. Deze liggen er schuin in, dakpansgewijs, zodat men elk plaatje direct aan zijn opschrift er tussenuit kan halen. De plaatjes kunnen, in gesloten doos, niet van hun plaats. De doosjes zelf kan men op elkaar stapelen, en dan toch het opschrift blijven lezen. Kortom, dit is een handig bekeken dingetje (D.M. 4,50), inderdaad bedacht door iemand wien een diatheek voor ogen stond, waaruit elk plaatje op elk moment te lichten moet zijn. Deze diadozen zijn ideaal voor sprekers. Ze zijn plat en gaan gemakkelijk in de actetas en men behoeft niet langer met een scheef oog die-vent-bij-de-projector te beloeren. Het afgewerkte plaatje gaat nl. niet in de doos terug, doch in het deksel. Dat kan maar in één volgorde, hij kan het niet door elkaar gooien. Als de doos leeg is, blijkt het deksel vol. Daar beide stukken identiek zijn, is het geheel dus direct weer in zijn oorspronkelijke staat voor een volgende projectie beschikbaar.

Op onze desbetreffende vraag deelde de firma R. Widmer ons mede, nog niet in Nederland vertegenwoordigd te zijn. Als zij meer van dergelijke vernuftige artikelen mocht voeren, is er zeker reden toe, daarin verandering te brengen.

Het apparaat heet officieel: Maurerdiatei.

•

Het *bewaren van negatieven* geeft velen, vakman én amateur, nog zorgen. Ondanks het feit dat we toch nu wel over verschillende goede opberg-systemen beschikken. Maar wat helpt een goed systeem, als we alles „zolang" in een schoenendoos mikken, tot we er (morgen, overmorgen.....) eens tijd voor hebben?

Misschien kan deze raad, die overigens zo voor de hand lijkt te liggen, U op een goed spoor brengen: haal er vrouwenhulp bij. Óók vrouwen die *niets* begrijpen van de foto-techniek en er niet de minste interesse voor hebben, weten toch, na enkele instructies, zó zorgvuldig over een negatievenvoorraad te waken, als geen man dat kan.

•

Een vraag: Hoe krijgen ze het voor mekaar? Dat wil zeggen: U kent dat bedrijf aan de Amstel, dat de vervaardiging van *stereo-dia's* (volgens de methode van Bonnet) ter hand genomen heeft. En of U die mooi vindt of niet: een interessant procédé heeft men hier wél. Nu doen die stereo-tovenaars iets wonderlijks: zij maken stereo-beelden van oude foto's, die dus met een éénlenzige camera zijn gemaakt. En de vraag nu: Hoe dóén ze dat?

Wel, op een heel simpele wijze. Men knipt de oude foto's (of een repro er van) gewoon uit en stelt ze op tegen een achtergrondje, terwijl men óók op de voorgrond het een of ander aanbrengt. Zo het men bv. een foto van een springend paard over een „echt" hekje gaan, dat van kleine houtjes keurig in elkaar was gezet. Wat het resultaat betreft zeggen we nogmaals: U mág het mooi vinden, maar dat hóéft niet. Interessant is de werkwijze echter zonder twijfel. En men schijnt aan een behoefte te voldoen.....

BENT U — KENT U —

O. P. DE RUITER?

Doe ons, redactie FOTO, dan een heel groot plezier, wilt U?, en stuur ons een portretkiekje van U. Besef dat U een beroemd mens geworden bent, en dat Uw aangezicht dus nieuwswaarde heeft verkregen.
Elke maand vermelden wij troosteloze oproepen van mensen die een camera verloren, en hem mogelijk nooit weer terug zullen zien. Dat is heel naar, maar helaas ook gewoon.
***Maar U verloor een camera, en die camera zoekt naar U.* Met de gehele pers achter zich. Weet U, dat wij tweehonderd-zeven-en-tachtig keer een krantenknipsel toegezonden kregen als dit:**

WIL O. P. DE RUITER ZICH MELDEN!

Een Duitser in Mannheim vond op 17 Juli jl. in de nabijheid van de Thunersee in Zwitserland een kostbaar fototoestel, waarop vermeld stond: O. P. de Ruiter, Nederland.
Sindsdien heeft deze eerlijke vinder hardnekkige, maar tot dusverre geen succes opleverende pogingen aangewend de eigenaar van de camera op te sporen. Nadat hij slechts negatieve antwoorden had ontvangen van een aantal Nederlandse instanties, heeft hij zich ten einde raad gewend tot de Nederlandse vice-consul in Mannheim-Neu Ostheim met het dringende verzoek hem behulpzaam te zijn.
Bezwijkend voor de nimmer versagende aandrang van de vinder, die niet schijnt te willen rusten alvorens hij de verliezer van de camera heeft opgespoord, heeft de consul thans aan een aantal Nederlandse instanties, alsook aan de Nederlandse pers, verzocht een steentje te willen bijdragen bij het zoeken naar de eigenaar.
Mogen wij dus rekenen op een lief plaatje: Otto en camera weer gelukkig vereend. (Of zou het een Ottolientje wezen?)

•

Vraag: Wat is het opmerkelijke verschil tussen ortho en pan?
Antwoord: De meesten menen dat pan moderner staat..

•

AFTREKPOSTEN INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING

De Nederlandse Uitgeversmaatschappij N.V. te Leiden doet een serie monografieën het licht zien, onder de titel: Het Moderne Bedrijfsleven. In deze boekjes, die zijn uitgevoerd in een handig formaat, worden op beknopte wijze (gemiddeld 60 pagina's) door prominente deskundigen onderwerpen van zeer uiteenlopende aard behandeld.
Nadat kortgeleden het eerste boekje in de serie: Het ondernemingspensioenfonds, zijn 2e druk beleefde, zond men ons nu de derde druk van: Aftrekposten bij de inkomsten- en vermogensbelasting.
Het boekje heeft ten doel te wijzen op de vele mogelijkheden tot het toepassen van aftrekposten bij de inkomsten- en vermogensbelasting. De schrijvers, de heren B. Schippers en J. L. van Hedel, zeggen in het voorwoord terecht, dat van deze mogelijkheden in vele gevallen onvoldoende gebruik wordt gemaakt.
De monografieën zijn afzonderlijk verkrijgbaar à *f* 2.25, terwijl men bij het afsluiten van een jaarabonnement 6 deeltjes of meer naar keuze ontvangt voor *f* 2.— per exemplaar.
Voor het geval U zich afvraagt waarom wij dit boek in FOTO bespreken: U betaalt toch ook belasting en vindt toch ook dat het maar heel erg veel is, nietwaar?

•

Vraag: Waarom moet ik tweemaal zolang fixeren als m'n film nodig heeft om helder te worden?
Antwoord: U moet niets en mag alles. Als Uw negatief dan ook maar iets mag: spoedig bederven.

TELE VOOR AKARETTE

De Akarette wordt in Duitsland de „Volksleica" genoemd. Een uitdrukking die grote waardering inhoudt: voor dit toestel én voor de Leica.
Nu kwam het bericht binnen, dat voor de Akarette II een nieuw Tele-objectief geschapen is: een Schneider Radionar 1 : 4,5 — 7,5 cm. Het toestel wordt er wéér universeler door, terwijl het toch al (gezien de prijsklasse) grote mogelijkheden in zich had. Het model II héeft reeds een ingebouwde zoeker voor de 7,5 cm; bij het gebruik van dit nieuwe objectief behoeft men slechts een grendeltje om te zetten om de beeldgrenzen te kunnen vinden.

Wij hebben deze tele eens aan de tand gevoeld, en kunnen er slechts dit van zeggen, dat Schneider zich steeds meer de plaats verwerft, die andere „namen" voordien reeds veroverden. Deze tele van Schneider is weer prima, voortreffelijk in zijn scherpte-reserve, zeer goed in de scherpteverdeling over het beeldveld. De vakman evenzeer als de amateur héeft zo gaarne een „naam", waarop hij blindelings af kan gaan, en het ziet er naar uit, dat zulks ook het geval gaat worden met Schneider.

•

Wij vertelden in het vorige nummer iets over die Amerikaan, die de Jupiters in de filmindustrie wil vervangen door electronische flitslampen. De firma Meylink wijst ons in verband daarmee op haar Elmed Cito Blitz, die 16 keer per seconde een flits van 225 Joule weggeeft. Voor de slachtoffers is dat beslist onaangenaam, zegt Meylink, de Jupiters zullen het voorlopig dus wel blijven winnen.
En toch zijn wij de mening toegedaan, dat electronisch flitslicht in een frequentie van 24 maal per seconde minder onaangenaam uitvalt dan zo'n batterij hellestokers. Wij hebben nl. zo nu en dan wel eens bij die kleurenfilmerij mogen staan, ziet U. Hoewel: dat ontblote bovenhoofd van ons is zéér gevoelig voor warmte; doch ook lieden met normale begroeiingen op hun schedel klaagden er over nooit aan die hitte te zullen gewennen.

FILMS IN DE IJSKAST

Aan een publicatie van de Kodak Laboratoria (Storage and Care of Kodak Color Film) waren enige bijzonderheden te ontlenen, die in wijder kring bekendheid behoren te verkrijgen. Het gaat er nl. om, dat een film niet maar te eeuwigen dage goed blijft, doch gaandeweg oud wordt. De gevoeligheid loopt terug, hij krijgt minder contrast, hij gaat sluieren, alle drie zaken dus verschijnselen, die wij bij de ontwikkeling pas constateren. Vandaar dan ook dat de fabrikant op het doosje een afloopdatum stempelt, waarmee hij een zekere garantie op zich neemt, die feitelijk verder gaat dan hij zakelijk kan verantwoorden. Deze garantiedatum is toch immers slechts het resultaat van uitgebreide proefnemingen onder allerlei condities, en daaruit een gemiddelde. De fabrikant kan nooit vooruit weten wat men zijn film allemaal gaat aandoen, en niettemin durft hij een zekere garantie te bieden.

In de eerste plaats mag wel eens worden gememoreerd, dat een film dte zijn afloopdatum nadert, niet zo goed meer is als een kersverse. Hij is evenwel nog zeer goed bruikbaar. In welke mate, hangt dus af van de invloeden tijdens het bewaren, daarbij blijken twee factoren de ernstigste boosdoeners te zijn: vochtigheidsgraad en temperatuur. Voor beide geldt: hoe hoger, hoe funester. De vochtigheid kan de fabrikant regelen, beinvloeden, en zodra er sprake is van streken met abnormaal klimaat, gaat hij een vochtdichte verpakking toepassen. De films, hermetisch opgesloten in zg. tropenverpakking, worden door Kodak geconditionneerd in lucht met een relatieve vochtigheid van 40—60 pct. Maakt men ze droger, dan worden zij bros, krassen spoedig e.d. De temperatuur echter kan de fabrikant niet regelen, als de film eenmaal uit zijn handen is geraakt. Een zo laag mogelijke temperatuur zal het verouderingsproces steeds gunstig beinvloeden. Kodak geeft zelfs aardige cijfers: voor een bewaarperiode van twee maanden is 24 °C nog toelaatbaar, voor zes maanden 15½ °C en voor twaalf maanden 10 °C. Een merkbaar verschil met een fabrieksverse film is — behoudens bij laboratorium-onderzoek — dan niet te constateren. Deze cijfers gelden voor een normale gevoeligheid, niet voor films van het gevoeligste type.

Daar de fabrikant dus nooit weet wat voor zotte streken er met zijn artikel worden uitgehaald, stelt hij zijn garantiedatum kort. Dit betekent, dat wij die zelf zeer veel kunnen verruimen door gunstige condities. Indien wij het materiaal in tropenverpakking nemen, of zelf in een droge atmosfeer, liefst met enig *droog* papier of carton er bij, luchtdicht verpakken, en dit alles dan in de ijskast zetten, kan een film jarenlang goed blijven.

Vooral voor kleurenfilm, waarbij drie verschillend geaard zijnde emulsies met elkaar in balans moeten blijven, is dit zeer belangrijk.

De vaak voorkomende temperatuur van 4 °C is dan wel sympathiek, maar niet ideaal-voldoende. Temperaturen van 5 à 10 °C onder nul zijn beter, en bij lange opslag is diepvries een voortreffelijke oplossing. Men kan het uitcijferen om het aan te tonen, doch de practijk bewijst het dagelijks, dat zelfs bij heel lage temperatuur geen ijsvorming in de film optreedt, mits de verpakking luchtdicht is, en niet groter dan het kwantum materiaal vergt, m.a.w. niet een klein stukje film in een kubieke meter lucht. De toevoeging van droog carton, zo niet reeds qualitate qua aanwezig, is gunstig, dit absorbeert gecondenseerd vocht. Men moet alleen even nadenken, voordat zulk een gekoelde film wordt gebruikt. Hij moet eerst, met zijn luchtdichte verpakking nog geheel intact, op temperatuur komen, daar hij anders beslaat en dus vochtig wordt. Ook hierover worden cijfers gegeven. Een rolfilm moet een half uur hebben om — in de verpakking — 50 °C te stijgen; enkele andere cijfers zijn: rolletje 16 mm film 1½ uur, doos met 25 vlakke films 2 uren, rolletje 35 mm film (50 meter) 6½ uren. Merkwaardig genoeg is voor een veel kleinere temperatuursstijging, nl. met 12 °C, bijna dezelfde tijd nodig.

Met belicht kleurenmateriaal moet men veel voorzichtiger zijn dan met onbelicht. Het is immers uit zijn oorspronkelijke „klimaat" geraakt en in contact gekomen, hetzij reeds bij het vullen van de cassette dan wel in de camera, met andere, meestal vochtiger, lucht. Al heeft nu de belichting reeds plaats gevonden, dan kan daarom de balans nog steeds verstoord worden. Zo spoedig mogelijk ontwikkelen is dus zaak. Liggen daar evenwel dagen tussen, en is er sprake van tropische omstandigheden, dan maakt men met groot succes gebruik van droog-ijs (vast koolzuur), dat zonder bijzonder kostbare apparatuur een prachtig lage temperatuur handhaaft.

Men moet bij dit alles één ding steeds in gedachten houden: zelfs zeer lage temperaturen remmen slechts het verouderingsproces, doch stoppen het niet. Een film met een nog geldende garantiedatum van twee jaren, die twee jaar lang de ijskast in gaat, bederft niet over vier jaar, maar met 2½ jaar, hoogstens drie jaar.

Een film die tegen de fatale datum komt en in de ijskast gaat, kan men een half jaartje langer in bijna diezelfde nog-bruikbare conditie houden, maar meer dan dat ook niet, want hij blijft achteruit gaan. Niettemin zitten hier mogelijkheden voor mensen, die wat kleurenfilms inslaan, en met de schrik in het hart denken aan de korte afloopdatum. Direct opslaan in een ijskast (mits: droog in luchtdichte verpakking, dit is noodzakelijk) en er pas kort voor het gebruik weer uitnemen, is een goede maatregel.

•

SMALFILMS VAN GOFILEX

Weer nieuwe blaadjes kregen wij, om toe te voegen aan een mapje dat we reeds eerder ontvingen. En nu is er een heel pak beschrijvingen bijeen over *huurfilms* van *Gofilex*, Leiden.

„Gofilex" is een samentrekking van: goede film exploitatie; en destijds werd het bureau gesticht om aan de vraag (in het bijzonder van Katholieke zijde) naar bepaalde goede films te kunnen voldoen. Nu is daar in de loop der jaren wel enige verandering in gekomen: men zegt nu in het prospectus dat men óók voor een sensationele en avontuurlijke film zich tot Gofilex kan wenden. Wij halen dit niet aan, omdat we daar bezwaar tegen zouden hebben; we melden het, omdat ons bleek dat nog velen in de mening verkeren dat Gofilex uitsluitend over een aantal religieuze films de beschikking hebben zou. Nu héeft men religieuze films bij dit bureau: Het Lied van Bernadette, De Sleutels van het Koninkrijk, De Zon van Monte Casino, Antonius van Padua. En met vreugde constateren wij dat ook het fantastische filmwerk „Himlaspelet", dat wonderlijke Zweedse mysterie-verhaal, in deze groep is opgenomen.

Het zal U toch niet verbazen dat dan in dezelfde lijst allerlei „kluchten" voorkomen, en dat Stan & Oliver met verschillende films vertegenwoordigd zijn? Overigens is er, voor wie lachen wil, vooral óók de film: „Sitting Pretty", waarvoor men in Nederland geen betere titel kon verzinnen dan: Meneer de Gouvernante. Met filmkunst o.a. heeft de film niets van doen. Maar hoe geestig is het verhaal en hoe amusant wordt dat verhaal aan ons gedaan!

Maar als wij hier in FOTO speciaal de aandacht voor de smalfilmverhuur van Gofilex vragen, dan is het toch voornamelijk omdat men ons films biedt als de reeds genoemde „Himlaspelet". En voorts: Frank Capra's „John Doel"; het Nederlandse filmwerk (regie A. Koolhaas): „De Dijk is dicht"; „Le Baron Fantôme" van Serge de Poligny, waarvoor Jean Cocteau de dialogen schreef; de Deense film „De Pokkers Unger" (= Kinderen van de Straat) van de makers van „Ditte": Astrid en Biarne Henning-Jensen en „Van Meegerens valse Vermeers" van de Belg Jan Botermans.

„Gofilex" is lid van de Bioscoopbond. Dat wil zeggen dat het bureau zich heeft verbonden om niet zonder meer op alle huur-aanvragen in te gaan. Men kan de films enkel krijgen voor wat men in de U.S.A. „non-theatrical"-voorstellingen noemt.

Ondanks deze beperkingen is er echter véél te doen met deze films; meer dan tot nu toe gebeurt. De smalfilm heeft zovele mogelijkheden.

•

PRINSESSENKALENDER 1955

Pro Juventute heeft wederom een Prinsessenkalender kunnen uitgeven, die ditmaal behalve de door het onderwerp bestaande charme ook nog de interessante noot bezit, dat de foto's door Z. K. H. Prins Bernhard en enkele zijner vrienden gemaakt zijn. Deze foto's zijn zonder uitzondering goed, om niet te zeggen raak, en getuigen vaak van zeer goede visie. De kalender is van prettig, niet te klein en niet te groot formaat, bevat 13 foto's op kunstdruk, en kan besteld worden bij alle verenigingen en afdelingen van Pro Juventute. Men kan ook een postwissel zenden van *f* 2.75, of gireren (no 51 74 00) aan: Kalenderactie Pro Juventute, Watteaustraat 6 I, Amsterdam-Z.

HET Feest

van de 50-jarige Nederlandse Fotografen Kunstkring

De bedoeling is geweest een weekend bij elkaar te komen, het gezellig te hebben, vooral niet officieel te gaan doen, en toch een paar zaken over fotografisch-culturele onderwerpen voor het voetlicht te gooien, waar later thuis nog eens over gepickerd kon worden. En die bedoeling is volledig geslaagd.
Er schijnt critiek geweest te zijn op „de programmaleiding", en als gevolg daarvan is het programma toen omgedraaid of zo iets, maar ernstige gevolgen heeft dat gelukkig niet gehad. De programma-uitbreiding schijnt hierin te hebben gestaan, dat men alsnog werd uitgenodigd „iets" te doen, liefst iets „leuks". In elk geval bezorgde ons dit een kolder-uleveltjm van Leen van Oudgaarden, dat we met moeite niet afdrukken, en een prachtige Droom van Cas van Os. Dat deze spitse heer een dergelijk kinderlijk opstel-onderwerp koos, duidt op tijdnood, maar die is bij hem normaal, maar het freudiaanse raffinement, waarmee deze ivoren toren in elkaar gesymboliseerd zat, geeft ons nu de gedachte in, alle N.F.K.-ers te waarschuwen tegen Cas. Hij heeft ze alle door en in zijn zak, zo niet bewust, dan onderbewust. Wat logisch is. Er werd een beetje gespeecht, er werd gegeten, twee experimentele films van Bern. van Gils gingen vooraf aan Hans Richter's Dreams that money can buy, en zo tegen half twee (of een pietsie later) kwam een amateur-goochelaar ons amuseren. Dit klinkt slapjes: nooit eerder zagen wij een kerel, die zo voortreffelijk zijn uitstekende trucjes wist te verkopen. Dit was knap. Daarna moest men zo zoetjesaan naar bed, en het feit dat de schaapjes naar een damesslaapzolder moesten en de bokjes naar een mannendito 300 meter verderop, met alle koude nachtlucht daar tussenin, plus een nachtwaker met een zure hond, zal steeds een harde pit in aller herinnering blijven. Daar niemand hierop had gerekend is er veel geloop en gedraai geweest om pyama's uit de gemeenschappelijke echtelijke koffers, tandpasta en zo meer. Bij de schaapjeszolder.
De mannenslaapzaal bleek origineler in zijn vastberadenheid tot verzet tegen gezag, want nadat de vrouwenafdeling na één bête kussengevecht probeerde zich tot een zoete sluimer te sublimeren, vonden de mannen dat enkele loodzware kasten niet goed stonden, nl. zich niet voldoende functioneel gedroegen. Dit scheen verband te houden met een fictie, die een functie tussen een zekere Willem en een zekere Lena veronderstelde, welke vooral Pim van Os na op het gemoed lag, zodat wij ingeslapen zijn met een boeiende zede in de oren over gezelschapsgeest en gezellig beest. Of dit laatste sloeg op de kraaiende hanen is ons niet geheel bekend, het was toen half vijf, en om half zeven stonden we op, omdat de kerkgangers zulks deden. Zelfs Nico Zomer stond op. Dat is het ongeluk met slaapzalen, je moet allemaal-alles-tegelijk. Behalve het bestuur dan, dat heeft extra-zorgen.

Deze jaarbijeenkomst betekende tevens het toekennen van de wisselbeker(s). Als opdracht gold ditmaal: reportage, beeldserie, en uit de overigens niet overweldigend grootse deelname is wel gebleken hoe moeilijk deze opdracht is voor een fotograaf, die niet in hart en nieren fettelijk een cineast is. Ook de lay-out moest zelf verzorgd worden, en onze vrees, dat de fotograaf geen goed lay-out-man zijn kan, bleek grotendeels bewaarheid. Merkwaardig, hoe moeilijk ook deze mensen afstand kunnen doen van een foto, d.w.z. kunnen kiezen uit eigen werk, en dan bv. in een serie welke wij zagen de idee laten verdrinken in een teveel aan foto's, waarvan er vele gemist kunnen worden.
Ook het begrip Reportage, beeldserie, bleek een uiterst moeilijk verteerbaar iets te zijn. Men dwaalt langs omwegen, men zoekt „gelijkluidende" prentjes bij elkaar, kortom, het recht op het doel af, en in twee, drie houwen vertellen waar het op staat, was nog te weinig begrepen. Willy Schurman vertelde in drie prenten van Bier, legde daarin een kruimeltje humor, en had de beker(s).
Merkwaardig, hoe ook hier, bij mensen die toch waarlijk weten wat compositie is, zijn moet en waard is, deze wetenschap zo eenzijdig bleef, nl. alleen als een opbouw in een te vullen vlak (het matglas). Te weinig hebben ook zij begrepen, dat elke vorm zijn tegenvorm heeft, en het „wit" dat hun opgeplakte foto's omgeeft, evenzeer een vorm heeft, en een zeer belangrijke, nl. een die bepalend is of men naar die foto's kijken gaat, of niet.
Den Boestert leidde — op uitnodiging — het onderwerp naaktfotografie in, met het voorlezen van een artikel van John Kooy. Het houdt de N.F.K. nl. reeds lang bezig, dat fotograferen van het menselijk naakt eigenlijk zinloos, redenloos is, en zo men bv. eerlijk zou erkennen dat de drang hiertoe van erotische aard is, de foto ook daarvan moet getuigen en dus pornografisch zou zijn. Het causaal-verantwoord fotograferen van het naakt, bv. in de omgeving van het schildersatelier, is niet meer het fotograferen van naakt, doch het fotograferen van de sfeer van het atelier met toevallig daarin een naakt. De gemoederen liepen natuurlijk warm, en men schoot niets op. Dit mocht ook niet verwonderen, fluisterde een ondeugend duiveltje ons in het oor, want zielsgelukkig zouden ze allemaal zijn, zo zei het, als ze nu eens op een formulering zouden geraken, waarmee de naaktfotografie wél fotografisch-verantwoord zou blijken.
De middag werd ingeleid door Cor van Weele, die aan de hand van eigen werk zijn persoonlijke visie op zijn taak van portretfotograaf gaf. Hierbij waren ook aanwezig Godfried Bomans en de schilder Paul Citroen, die na deze inleiding hun visie zouden geven.
Pas sedert kort is Van Weele voorlopig-lid van de N.F.K., en bij zijn inleiding gaf hij toch wel sterk blijk, typisch nog zeer jong te zijn. Het valt hem zeer moeilijk de realiteit van de gevoelssfeer te scheiden en daardoor geraakt hij in de ban van zijn eigen metaphysische tastwereld, zodat hij zich dan laat verleiden tot het zeggen van dingen die hij niet meer verantwoorden kan. Zo zal zijn opmerking over ronde of vierkante horloges in verband met het karakter van de drager een gevleugeld woord worden. Wat dit betreft zal de N.F.K. heilzaam voor hem blijken, en komt die juist op het goede ogenblik. Paul Citroen begreep dit evenzeer, en hij gaf een zeer bescheiden en gecomprimeerd gehouden uiteenzetting, die o.i. door de meesten onvoldoende ter harte genomen is, vervuld als zij waren van Godfried Bomans en hun overwinning op dezen. Paul Citroen, graficus en portretschilder, zei het toch zo simpel: voor ons is er de spanning in het zwart-wit, de lijn- en vlakvoering, kortom: het grafische gebeuren. De psychologie is er natuurlijk ook, maar die komt pas later, hoogstens op de tweede plaats of zo. Wat hij in zijn bescheidenheid niet zeide, is dit: de psychologie komt bij ons vanzelf, die is er al, en daar denken we niet aan.

Studiedagen van de N.F.K. Een paar uitstekende prenten van Cor van Weele, die hiermede bewijst, dat ook de reportage een bezielde foto zijn kan. Uitsluitend gewerkt met het toevallige licht en de toevallige situatie, resultaat: sfeer en gespannenheid.

De tuin van De Tempel bood vele verrassingen. Zo bv. aan Bernard van Gils de mogelijkheid van dubbele handen (voorgrond); dit vermogen moet hem geopenbaard zijn uit de suggestieve invloeden van de nacht tevoren; de illusionist en die dreams that money can buy.

Jan den Boestert heeft het onderwerp „Bestaansrecht naaktfotografie" ingeleid. Dit is nog niet het ogenblik waarop de dames tenslotte bezwaar tegen dit onderwerp zullen maken, omdat het zo uitdrukkelijk maar steeds over blote vrouwen gaat, en niet over naakt.

Wonderlijk, zoveel moeite Den Boestert raak had om een werkelijk goed borreltje kwijt te raken.

Van Weele: mijn vrouw is mij in elk opzicht een steun in mijn fotografie.

Enkele kiekjes

door Leen van Oudgaarden N.F.K., gemaakt met de Voigtlander Vitessa en Blaupunktflits.

Zo iets blijkt toch maar steeds even mild geschonken te worden als ontvangen.

De moeilijkheid met een slaapzaal is, dat er alleen geslapen wordt als alles slaapt. En dit kon weer niet eerder of alle flessen moesten leeg zijn. Vandaar dit petroleumdispuut van Smit en Den Boestert, die zich opofferen voor de gemeenschap.

De Tempel: ideaal rustig oord voor zulke dagen

Dit immers is karakteristiek voor de echte portretschilder, dat „de psychologie" vanzelf in zijn werk komt te liggen. Gebeurt dat niet min of meer buiten hemzelf om, dan is hij geen portretschilder, maar zal hij een andere vorm van grafische kunst beoefenen om zich uit te beelden.

De fout van de fotograaf is, dat hij besmet werd met de mathematische machinaliteit van zijn tekenmiddelen (lens en plaat), en zijn taak verstandelijk is gaan benaderen. Hij gaat dus eerst „aan psychologie doen", zijn mensen analyseren, enz.

Bij de schilder groeit het karakter van zijn model intuïtief door hem heen, tijdens het werken.

Als de fotograaf zich nu eens niet verdiepte in gevoelsheliten en aanleghelften van het gelaat, zich evenmin dwong tot het realiseren (tnl. zelf scheppen en niet steeds: herkennen) van vierkante, zelfbouwende, isolerende of ronde karakters, kortom, als hij nu eens niet alles eerst scheef analyseerde, doch zuiver intuïtief te werk ging en elk model met liefde tegemoet trad, dan zou hij een stuk dichterbij komen.

In feite ligt hier dezelfde kern als die Godfried Bomans aanwees, welke helaas min of meer zoek raakte tussen de spitsvondigheden rondom Madame Tussaud. (Men drukte hem natuurlijk in de hoek, doch was dat belangrijk?) Hij wilde oude foto's laten zien, en zeide er bij, dat het kunstenaars waren, die deze dingen gemaakt hebben. Zelf geen fotograaf zijnde, kon hij gelukkig niet zeggen waarom hij ze mooi vond. Ze zijn mooi, omdat ze door schilders, kunstenaars gemaakt zijn. Omdat ze gemaakt zijn door mensen, die zich niet verdiepten in psychologie en zielsontleding, doch die werkten tot zij zagen dat het goed was.

Dit culturele weekend van de N.F.K. is dus geslaagd. Het heeft ons iets meegegeven naar huis. Sommigen mogelijk meer dan zij zelve direct beseffen. En dan vooral hun, die zo gewend zijn de dingen zwaar verstandelijk te toetsen aan hun bestaansrecht en foto's aan hun geboorterecht, vermoedelijk vergetende dat het geluk zich niet verstandelijk binnenloodsen laat, noch mathematisch synthetiseren. Philosofisch bekeken: als nu het programma anders uitgevallen was, en er na Bomans en Citroen tijd voor langer discussie ware geweest, en daarna Den Boestert zijn inleiding van John Kooy gelezen had, misschien zou men dan wel een formule gezien hebben voor.....

Ten slotte, daar zijn zulke dagen voor, dat men tot verrassende inzichten geraakt.

DE ARTISTIEKE

Emancipatie

DER FOTOGRAFIE

De cultuurfilosofen zijn meestal niet geneigd het begrip „fotokunst" au-sérieux te nemen. Kunst — zo zeggen zij — is interpretatie, fotografie is registratie. De rebellie der schilders stamt voornamelijk uit die prille jaren, toen de fotograaf al erg gevleid was als men zijn plaatjes net een schilderij vond. Deze jalousie-de-métier is begrijpelijk in een tijd, waarin de schilders de zichtbare werkelijkheid, zelden verder dan tot en met een dromerig impressionisme, in de steek lieten. Dergelijke dingen kon de fotograaf ook met een soft-focus-schijfje bereiken.

Met de technische vooruitgang in de fotografie begon zich tevens een streven naar stijlzuiverheid te ontwikkelen. De nuchtere registratie vierde hoogtij in de „nieuwe zakelijkheid", waarin de erfelijke belasting met de picturale vormgeving definitief overwonnen scheen. Van veel bedrieglijke trucages bevrijd, werden de artistieke mogelijkheden der fotografie in de jaren vóór de jongste wereldoorlog voornamelijk door de amateurs verkend. Het was de bloeitijd van de *salonfotografie*. Deze naam spreekt, in meer dan één zin, voor zichzelf. Op de eerste plaats omdat deze fotografie een typisch burgerlijke salonkunst is, rustig en traditioneel, en met meer waardering voor het technische dan voor het artistieke experiment. Vervolgens omdat men alleen door in deze beproefde trant te werken succes kon hebben op de jaarlijkse foto-salons, de finale van een meer sportieve dan artistieke competitie.

Deze salonfotografie zoekt haar motieven bij voorkeur in een atmosferische romantiek: tegenlicht, clair-obscur, schemering, mist. De salonfoto is binnen de afsnijding een op zichzelf staand voltooid werkstuk, geen deel van een cyclus of een oeuvre. Primaire afgeronde compositieschema's zijn daarom favoriet: gulden snede, driehoek en S-lijnen. Verwant hieraan is haar statische aard: zelfs dynamische onderwerpen worden nog op een compositorisch „sterke" plaats „bevroren", zonder al te veel bewegingsonscherpte. De achtergrond op de foto mag dit evenwicht niet verstoren en verraadt dus weinig van een locale kleur of een sociaal milieu. De hoogste lichten mogen niet de foto „uitlopen"; het compositieschema is immers onschendbaar en het is de taak van de fotograaf de werkelijkheid naar zijn hand te zetten... De salonfotografie wordt zodoende topzwaar van techniek, dit woord dan in de betekenis van een grote vaardigheid, de dingen met alle technische hulpmiddelen in het corset te dwingen, die de smaak en de mode van deze époche als „lijn" voorschrijven. De fotograaf ziet de wereld ten slotte niet meer met de ontvankelijkheid van het gemoed, doch met de optische en mechanische mogelijkheden van zijn camera. Hij is zeer tevreden als de schaduwpartijen goed doortekend zijn en de hoogste lichten nog behoorlijk gedetailleerd. De contrastverwerking op het positiefmateriaal leidt tot een ware cultus der toonscheiding.

De vernieuwing, die zich voor de oorlog al openbaarde, is tijdens en na deze oorlog eerst goed doorgebroken. De barre realiteit van slagvelden en thuisfront, die weinig plaats overliet voor visueel welbehagen, zal hiertoe het zijne wel hebben bijgedragen. De massale bloei der salonfotografie lokte een reactie uit. Uit de kwantiteit kwam een elite naar voren, die zich ernstig ging bezinnen op de plichten van het kunstenaarschap en die zich nu, vrij van minderwaardigheidscomplexen en imitatie-tendenzen, ging verdiepen in de problematiek der hedendaagse kunst.

Alhoewel voor de leek de moderne kunst vaak chaotisch mag lijken, bezit ook zij een primaire functie van ordening. In onze individualistische tijd is de systematiek in het creatieve proces uiterst ingewikkeld en eigenlijk alleen (gedeeltelijk) te verklaren uit de psyche van elke kunstenaar afzonderlijk. Men kan zich daarentegen gemakkelijk een middeleeuws cultuurstadium voorstellen, waarin de artistieke discipline verankerd was in een *gemeenschappelijk* geaccepteerd en sterk traditioneel doorwerkend norm-besef. Sindsdien — in een veranderd wereldbeeld — vereiste het toch telkens weer grote kunstenaars om aan de verstarring van een vastgelopen stilistiek te ontkomen.

Deze ontwikkeling is zover gegaan, dat in onze tijd — waarin meer sprake is van een samenleving dan van een gemeenschap — de kunst een zaak geworden is van *enkelingen*, zeker in productieve zin. Toen echter omstreeks 1930 de bloei begon der salonfotografie, bleken de schaarse grote talenten, die zich van de fotografie bedienden, op haar ontwikkeling maar weinig invloed te kunnen uitoefenen. De fotografie werd een bezigheid van talloze liefhebbers, die naast een technische knobbel ook nog een primitieve aesthetica in hun geestelijke bagage moesten hebben. *Te geloven dat deze duizenden amateurs aan de lopende band Kunst produceren, zou niets minder zijn dan te berusten in een volkomen inflatie der artistieke waarde!*

Zodra de fotografie immers, artistiek bekeken, een kwestie der massale middelmatigheid werd, vertoonde zij weinig behoefte meer aan de volstrekt individuele uitdrukking. Van nu af aan begon zij zichzelf te beschermen door te streven naar een gemeenschappelijke en onpersoonlijke normen-code. De zich langzamerhand in clubs en bonden organiserende fotografen cultiveerden op de duur een gans complex van voorschriften en taboe's, welke wij gemakshalve even samenvatten in het begrip salonfotografie.

Deze salonfotografie — we mogen dat in 1952 gerust constateren — heeft zich artistiek volkomen overleefd. Haar mogelijkheden zijn tot aan de uitputting toe benut, haar trouvailles tot in den treure herhaald. Zij vervalt onvermijdelijk in herhalingen, omdat de jacht op „motieven" (dat typerend symptoom voor de naïeve inspiratie van de salonfotograaf) steeds minder nieuwe buit oplevert. Elkeen, die geregeld amateurtentoonstellingen bezoekt, moet toegeven, dat de salonfotografie ronduit melig en vervelend wordt. Inspiratie op hoger peil is er schaars en bovendien kan zij zich niet altijd in fotografische stijl verstaanbaar maken.

Ik ben er van overtuigd, dat menig fotograaf zich al eens voorzichtig van deze situatie rekenschap heeft gegeven. Hij zal misschien niet blind zijn voor de eigenaardige gespannenheid, die in een foto kan ont-

staan als eens toevallig of opzettelijk van een geijkt compositieschema wordt afgeweken. Hij zal — als hij niet helemaal verstrikt is in de dogmatiek — wellicht aangenaam getroffen worden door de dramatische kracht van een schaduwpartij, die simpelweg ongedetailleerd *donker* is, van een suggestieve bewegingsonscherpte of van een aan de rand van de foto halverwege afgesneden figuur.
Maar het is ook duidelijk, dat de fotograaf, die zonder bekrompen vooroordelen wil werken, zich op uitermate glad ijs waagt. Wie immers zal nu uitmaken welke vrijheid van visie en vertolking verantwoord is en welke niet? Als de geijkte maatstaven hersenschimmen schijnen kan alleen de creatieve macht van een kunstenaar orde in de chaos scheppen. En aangezien de kunstenaars schaars zijn, is — buiten de veilige voorschriften der salonfotografie — de weg geopend tot een vlijtige productie van kitsch, humbug of doodgewone eerlijke mislukkingen.
Het is daarom onredelijk om de salonfotografie a priori te veroordelen. Laten we haar niet beschimpen zoals de Tachtigers deden met de negentiende-eeuwse rethoriek. Niemand kan verwachten, dat de massa der amateurs en vaklieden ooit grote artisten zullen worden, en zeker niet verlangen dat zij dit zullen zijn. Deze grote groep, die in de fotografie een gezonde ontspanning vindt, zal in het aesthetische vlak een dwingende reglementering altijd nodig hebben.
Het zou bovendien simplistisch zijn te menen, dat het in de „moderne" fotografie alles rozengeur en maneschijn is. Deze moderne fotografie (modern, omdat zij eerst in onze jaren een greep op de massa begint te krijgen) is daarbij moeilijk in één definitie te vangen. Zij is nog het gemakkelijkst negatief te bepalen als een verzet tegen de gezapige „im-Zauber-des-Lichts"-sfeer. Ondanks het feit, dat de candid- en de mode-stijl van bladen als *Life* en *Vogue* veel gedaan hebben om zowel de technische aspecten der fotografie als de psychische instelling van de fotograaf te verbreden, is het zeer de vraag of dit alles zonder meer fotokunst is. De typisch Amerikaanse reportage-stijl, knap, brutaal en hard-boiled, is alleen maar mogelijk bij een koelbloedige onverschilligheid van de fotograaf jegens zijn object, hoe schokkend dit ook mag zijn: menselijke intimiteiten, moord, oorlog of hongersnood. De overrompelende werking van deze foto's valt buiten de artistieke functie: zij komt meer voort uit observatie dan uit creatie. Kunst daarentegen vergt bij de maker toch altijd een zekere mate van bezinning: een *standpunt* ten opzichte van zijn onderwerp.
Boven deze bedrijvigheid — de pretentieloze hobby der amateurs en de broodwinning der commerciële reporters — is overal in de wereld de emancipatie der fotografie bezig zich te voltrekken. De beide vaktentoonstellingen, in Eindhoven zo voorbeeldig door Martien Coppens ingericht, geven in dit opzicht stof tot prognoses in overvloed. Het lijkt er op, dat de vaklieden weer de toon gaan aangeven en — wat belangrijker is — dat de fotografie zich niet schaamt om haar vaak *dienend* karakter. De fotografie kan nu eenmaal in de hiërarchie der Muzen niet van dezelfde orde zijn als bv. de absolute muziek.
Nederland bezit in het kader der internationale avantgarde haar georganiseerde exponenten in de Nederlandse Fotografen Kunstkring en in de fotografen van de Gebonden Kunsten Federatie. Aanvankelijk is dit alles een bezigheid geweest van enkele progressieven voor de happy few. Langzamerhand echter begint de publiciteit uit de greep van de machtige salonfotografie te geraken. „FOTO" doet in ons land baanbrekend

Beeldverhaal

Laten wij ons niet vergissen; een beeldverhaal is iets anders dan een verhalend beeld.
In de inleidende beschouwing bij de catalogus van de tentoonstelling die dit jaar gehouden werd door de N.F.K. in Den Haag, geeft de bekende kunstcriticus van „Het Vaderland", Jos. de Gruyter, aan, dat het beeldverhaal beter in staat is om een gebeuren als geheel weer te geven, dan een enkele foto, al zou deze

werk. Enkele nummers van het Zwitserse maandblad „CAMERA" verklaren méér over de moderne fotografie dan ellenlang commentaar.

Deze moderne fotografie bezit veel méér en veel *subtieler* nuances van uitdrukking dan ooit het geval is geweest. Welk arbeidsterrein de fotograaf zich ook kiest: de sociale documentaire of de abstracte vlakvulling, hij begrijpt nu, *dat alle (on)hebbelijkheden van het fotografisch procédé een eigen grafische taal spreken.* Eerst als de fotograaf weet wat hij wil en hij zijn conceptie, zonder leentje-buur te spelen, vrij en onafhankelijk van schablones en toevalstreffers, kan verwezenlijken, eerst dán is er kans dat een nieuw artistiek idioom wordt geschapen. Zó en niet anders moet de fotografie in het gezelschap der Muzen worden geïntroduceerd!

Maastricht, September 1952 J. R. RONDA

Naschrift van de redactie: De heer Ronda stelde ons voor, deze wat hij zelf noemt „zware kost" (door zijn gecomprimeerde vorm) eventueel even in te leiden, opdat „argeloze lezers gewaarschuwd worden". Wij geven liever een commentaar achteraf. Dit artikel van de heer Ronda is gecomprimeerd, omdat hij zich van zijn voortdurend contact met kunstenaars uit verschillende richting vele belangrijke opmerkingen herinnert, die weergave meer dan waard zijn, doch hier door toepassing op zuiver fotografisch terrein tot een zeer simplistische voorstelling gingen dwingen. Dan wordt men woord-karig. En juist dit laatste waarderen wij hier en deed ons tot opnemen besluiten, hoewel wij het niet in elk opzicht met hem eens zijn. Dit artikel, dat ook volgens de auteur geen volstrekt nieuwe gezichtspunten biedt, heeft de kwaliteit van de geladenheid. Het is goed, dit rustig en geconcentreerd te lezen en dan te luisteren naar de dingen, die zich in onze gedachten ontwikkelen. Deze *things behind*, de niet genoemde en door gedachte-overdracht ontstane, zijn voor ons een aanwijzing, dat de heer Ronda heel goed voelt waar het met de fotografie heen kan, want bij de foto, welke wij thans „goed" noemen, bestaat diezelfde eigenschap.

Hij kraakt evenzeer de salonfotografie als het motief-zoeken af. Het lijkt ons goed op te merken dat de moderne fotograaf evenzeer motieven zoekt. Deze legt alleen andere normen aan zijn onderwerp, doch even goed als wat hij nu — en velen met hem — verwerpt, toenmaals zijn zeer grote opvoedende en openstellende waarde had, doch tijdelijk bleek, zal wat zich nu voltrekt ook tijdelijk blijken. Het zal evenzeer van grote opvoedende waarde gebleken zijn als het zover is. Wat zovelen zich deed afkeren van wat hier de salonfotografie genoemd werd, was de uiteindelijke leegheid, lege mooiigheid. Deze deed in reactie de drang ontstaan naar inhoud, expressie. Wij leven nu midden in de pogingen daarnaar. Evenzeer als vroeger gold dat de feilloze techniek aanwezig diende te zijn en in schaduw zowel als licht elk detail getoond moest worden, waardoor dit voor ons vanzelfsprekende zaken zijn geworden, zo zal straks de eis van inhoud, spanning en zegkracht vanzelfsprekend, norm, geworden blijken.

Reeds nu zijn er mensen, die deze eis vanzelfsprekend vinden.

Een woord van waarschuwing aan de jongeren: bezie dit artikel vooral als gericht tot hen, die tot de prominenten behoren. Het gevaar is groot dat U anders Uzelf en Uw werk minachtend verworpen voelt als salondillettantisme.

Besef dat U geen genie bent — zoals wij er één kennen in Nederland — die voor het eerst een camera pakt en tegelijkertijd start met een reeks prenten van zo persoonlijke visie en prima techniek, dat niemand snapt hoe dat mogelijk is. U moet het evenzeer leren als wanneer U probeert vloeiend Frans te spreken door vlijtig schriften vol te schrijven over de penhouder van Uw oom, die kleiner is dan de tuin van zijn neefje's vader. Voor U geldt wat Ronda zegt, dat buiten de veilige voorschriften der salonfotografie de weg geopend is tot een vlijtige productie van Kitsch, humbug of doodgewone eerlijke mislukkingen. Laat U gerust een poosje aesthetisch dwingend reglementeren. Als U het open oog hebt van de werkelijk levende mens, zal Uw werk, als eenmaal de geleerde normen voor aesthetiek en techniek Uw eigendom zijn, vanzelf zijn richting vinden. En Uw persoonlijkheid zal zich daarin uitspreken. Schaam U er niet voor, gelukkig te zijn met wat een ander — volgens U smalend — salonfotografie noemt. Dit impliceert immers dat U er van houdt, en dat is allereerste noodzaak tot groei.

---

nog zo vol inhoud zijn, en daarnaast zegt hij, dat ten slotte de film daartoe nog het beste in staat is. (Ik citeer uit het hoofd.)

Dit is ongetwijfeld juist. Het blijft moeilijk en heel vaak volkomen onmogelijk om van een bepaald gebeuren, en dan nog wel speciaal een gebeuren dat de fotograaf in beeld wenst te brengen, in één foto een pakkend en sprekend beeld te geven. Dit wordt nóg moeilijker als het een zich afspelend geval betreft, waarbij dus het voortschrijden van de ene fase naar de andere het eigenlijke verhaal vormt.

Gaarne wordt toegegeven, dat er inderdaad foto's zijn van sterk sprekende momenten, die zó pakken, dat het verhaal er omheen geconstrueerd kan worden, en..... als men dan gaat construeren, dan blijft iedereen vrij om het verhaal een richting te geven die de beschouwer het beste ligt.

Het beeldverhaal geeft hier een zeer bepaalde richting aan, evenals, zij het dan minder volmaakt, de film dit doet.

Er is reeds eerder in dit blad een poging daartoe gedaan, en ik grijp dan even terug op verhalen, die min of meer geslaagd geïllustreerd waren. Toch is dit nog iets anders. Hier is het gesproken, of liever, geschreven verhaal hoofdzaak en de verluchting met foto's alleen maar iets ter verduidelijking, soms ter verfraaiing. Het beeldverhaal moet zelf vertellen in beelden, en ik ben er van overtuigd dat dit goed kan zijn.

Zo was ik deze zomer weer voor de zoveelste maal getroffen door het meer en meer plaats maken van onze mooie heidegronden voor het economisch nuttiger bouwland. Met weemoed ziet men dit overal in ons land gebeuren, en — hierbij het beeldverhaal.

Mij dunkt dat het voor menigeen gemakkelijker moet zijn om een geslaagd beeldverhaal te maken, dan een enkele foto waar het verhaal omheen gesponnen kan worden, toegegeven dat, als men daarin werkelijk slaagt, een hoger plan bereikt is dan met het zoveel eenvoudiger en gemakkelijker te begrijpen beeldverhaal.

G. A. W. W.

Op de Snijtafel

Foto's voor deze rubriek kunnen te allen tijde worden gezonden naar redactie FOTO, Uitgevers-Mij „C. Misset" N.V. te Doetinchem, met vermelding links boven op de enveloppe: Snijtafel. De heer Hens verzamelt deze foto's, en kiest daaruit om zijn onderwerp te illustreren. Men houde er rekening mee, dat zij aldus lang in portefeuille kunnen blijven. Zend niet groter in dan 13 x 18 of 18 x 24 maximaal, liefst ongemonteerd. De beste foto uit de oogst van elke maand wordt door de heer Hens gewaardeerd als Foto van de Maand, en door ons met een premie (deeltje ter keuze uit de Foto-serie) beloond. Zend goed werk in, het behoeft niet volmaakt te wezen, maar het moet wel iets willen uitdrukken.

Het gemiddeld tweemaal per dag weerkerende belletje van de postbode is in ieder huisgezin een dagelijks evenement. „Is de post er al geweest?" of „Ga jij eens even kijken in de brievenbus" zijn een bewijs van het verrassende element, dat de P.T.T. eigen is. Men zou de brievenbus ook met de doos van Pandora kunnen vergelijken, want de inhoud er van kan zowel vreugde als verdriet bevatten. Degenen, die er het best over kunnen meepraten, zijn zij, die ver van vaderland en familie verwijderd, met recht hunkeren naar de post. En misschien is de hoogste bekoring wel gelegen in de onzekerheid of het goed dan wel kwaad nieuws is; zoals de grootste bekoring van de fotografie bestaat in de kans op mislukking.

Iedere enthousiasteling op fotografisch gebied is geabonneerd op een fototijdschrift en met spanning wordt daar iedere maand naar uitgezien. Wat zal de inhoud zijn? Zal hij ook iets bevatten, dat hem in het bijzonder interesseert?, want niet alles heeft ieders algehele belangstelling. En als dan de jaargang vol is, dan heeft men een fotografische bibliotheek. Goethe heeft „Het boek" zo prachtig geciteerd in het volgende gedichtje:

DAS BUCH

Das beste Kleid wird Lumpen
Das feinste Mahl wird Mist
Das schönste Ding veraltet
Das Buch nur bleibt, wie 's ist
Ist's gut wird es zum Segen
Wenn schlecht wird es zum Fluch
Ein Schatz bleibt allerwegen
Allein ein gutes Buch.

Nu zal in het algemeen een fotografisch boek wel zelden zo slecht zijn, dat het de mens tot een vloek wordt, maar dat een goed fotografisch boek de fotograaf tot zegen kan strekken, zal niemand ontkennen.

De inzenders voor de „Snijtafel-rubriek" zullen iedere maand, dat „FOTO" verschijnt allereerst die rubriek er op nazien of één of meer door hen ingezonden foto's gereproduceerd zijn en ik kan mij zo levendig voorstellen, dat het voor velen, soms een iedere maand terugkerende teleurstelling is weer andere dan hun eigen foto's opgenomen te zien. „Alweer niet!" Het is als voorheen met de Staatsloterij, toen de volledige uitslagen nog in de dagbladen werden gepubliceerd en wanneer men zijn nummer dan al niet onder de prijswinnaars aantrof, dan was het toch een troost als het evenmin onder de „nieten" was vermeld.

Iedere maand opnieuw gaat de collectie door mijn vingers en het gebeurt maar al te vaak dat ik soms tientallen foto's onder ogen krijg, die alle naast goede kwaliteiten *dezelfde* tekortkomingen vertonen als specimen, die ik nog maar kort geleden heb besproken. Laat het U echter een troost zijn dat geen enkele mij door de Hoofdredacteur van „FOTO" toegezonden foto verloren gaat en misschien is het voor U op een gegeven ogenblik wel de grootste verrassing, wanneer U het bestaan der foto reeds vergeten zijt, haar plotseling als repro onder ogen te krijgen. U zult zich misschien bij het in het leven roepen van deze rubriek nog de instelling herinneren; dat de oorspronkelijke — en sedertdien weer verlaten — bedoeling was van de afdrukken afstand te doen. Dat U dit zwaar valt, kan ik mij levendig indenken en het is eigenlijk een bewijs, dat U hart hebt voor Uw liefhebberij, waarvoor ik niet anders dan weerdering kan hebben. Want degene, die niet zonder een beetje pijn, zonder meer, zijn foto afgeeft, is toch niet de amateur „par excellence". Maar wanneer U dan eens een avond in Uw donkerekamer een intense vreugde beleeft in *Uw* resultaat, wanneer *U* tevreden..... of ontevreden zijt, maak dan dadelijk een tweede exemplaar. In het eerste geval om te zijner tijd eens een aanmoediging in deze rubriek te horen, in het tweede geval om misschien eens advies te krijgen en de oorzaak der tekortkoming te vernemen.

In vele amateur-fotografen-verenigingen wordt sedert enige jaren een maandelijkse fotocompetitie uitgeschreven, waarbij van ieder lid slechts één foto wordt gevraagd, in te zenden hetzij in de beginners-, de juniores- of de seniorensklasse. Het onderwerp is vrij. Dit herhaalt zich drie maal en wie dan het hoogste aantal punten heeft bereikt, gaat met de erepalm strijken. Iedere maand worden de foto's op een clubavond geëxposeerd, door een competente jury besproken en door een der juryleden of een andere vooraanstaande amateur of vakman besproken. De Haagse Fotokring is er mee begonnen en de practijk heeft geleerd, dat dit idee in de smaak is gevallen. Gelukkig degene die in een stad woont waar een amateur-fotografen-vereniging bestaat en te beklagen is hij of zij, die in zo'n plaats wonende zich afzijdig houdt. De contributie brengt tienvoudig haar rente op.

De grondslag van iedere critiek is de inzender op fotografisch gebied steun te verlenen. Er zijn echter vele wegen die naar dat einddoel leiden. De factoren die hierbij een rol spelen, zijn eveneens vele. Ten eerste: het karakter en de fotografische bekwaamheid van de criticus; ten tweede: of de critiek in het openbaar dan wel onder vier ogen gegeven wordt; ten derde: of de inzender bereid is een meedogenloze critiek te aanvaarden, dan wel met zachte handschoenen wil worden aangepakt, m.a.w. de gevoeligheid van de inzender speelt een rol en vraagt daarom van de criticus een psychologische kijk op de persoon; ten vierde: de gevorderdheid op fotografisch gebied van de inzender, die in aanmerking genomen moet worden.

Bij een openbare critiek moet de criticus weten te geven en te nemen, maar datzelfde wordt verlangd van degene wiens werk besproken wordt. Sommigen kunnen een koude douche verdragen, anderen hebben zg. lange tenen. Wanneer men a priori van de veronderstelling uitgaat, dat de criticus het eerlijk meent, dan moet ook de inzender niet op ieder woord zout leggen. U weet wel van die zachte heelmeesters die riekende wonden maken.

Het geld uit de zak blazen K. L. te N.

De amateur wiens werk beoordeeld of besproken wordt door een jury, vergete nimmer, dat die arbeid in de verenigingen of bij wedstrijden steeds pro-deo geschiedt, dat het een recht en in zekere zin ook een plicht is zonder aanziens des persoons zijn persoonlijke mening kenbaar te maken. De quintessens van dit alles kan samengevat worden in dit ene woordje „tact".

De Quintessens

De definitie van quintessens, afkomstig van het Latijnse woord quinta essentia — het vijfde element — is: hoofdbestanddeel, kern, het beste, het fijnste, het prachtigste. De Fransen spreken van quintessence, nl. het vijfde aftreksel van een vloeistof of m.a.w. het neusje van de zalm.

Hij, die op fotografisch gebied de hoogste trap wil bereiken, moet beseffen, dat de volgende vijf factoren onverbrekelijk verbonden moeten blijven en steeds alle in de beste kwaliteit aanwezig dienen te zijn: 1. techniek, 2. kijk op het geval, 3. artistieke feeling, 4. scheppend vermogen, 5. afwerking.

B. V. te O.
„Winter"

Dan worden zijn fotowerken ook het neusje van de zalm.

Techniek

Wat de vingeroefeningen voor de pianist zijn, is de technische vaardigheid voor de fotograaf. Maar evenals de beginnende pianist zich niet uitsluitend met vingeroefeningen bezig houdt, doch ook tegelijkertijd zijn krachten beproeft op een eenvoudige melodie, zo moet de beginnende amateur zijn techniek onder de knie krijgen als onderdeel van het opnemen van eenvoudige onderwerpen die wat compositie betreft, afgescheiden van de techniek, op zich zelf waarde hebben. Een onbetekenend geval heeft nog nimmer door een perfecte techniek waarde gekregen, maar honderden prachtgevallen zijn door een onvolmaakte techniek hopeloos bedorven.

Onder techniek dan te verstaan: juiste belichting van het opnamemateriaal, juiste ontwikkeling, beheersing van de behandeling der contact-afdruk en vergroting.

Kijk op het geval

Hiervoor wordt een scherp waarnemingsvermogen vereist om een geval te *ontdekken*, hetzij humoristisch, tragisch, verheven, statisch, dynamisch of hoe dan ook, zonder dat het geval enige artistieke waarde behoeft te bezitten (candid-photography).

Artistieke feeling

Heeft betrekking op gevoel voor compositie, verlichting, harmonische verdeling van licht en schaduw, vlak- en lijnwerking, decoratieve werking.

Scheppend vermogen

Wie de fotografie als uitdrukkingsmiddel wil gebruiken om een idee beeldend weer te geven, heeft niet voldoende aan de drie eerstgenoemde factoren — al zal hij er ook nooit buiten kunnen — maar moet over een dosis fantasie en scheppingsvermogen beschikken, onontbeerlijk als ook de fotografie gebruikt wordt om abstracte ideeën vorm te geven.

Afwerking

Een passende encadrering en zuivere afwerking is de finishing touch waar een waardevolle foto recht op heeft, doch waaraan helaas zo vaak te weinig aandacht wordt besteed. Liqueur van minderwaardig gehalte smaakt niet beter in een

H. H. P. te H.
„Tineke"

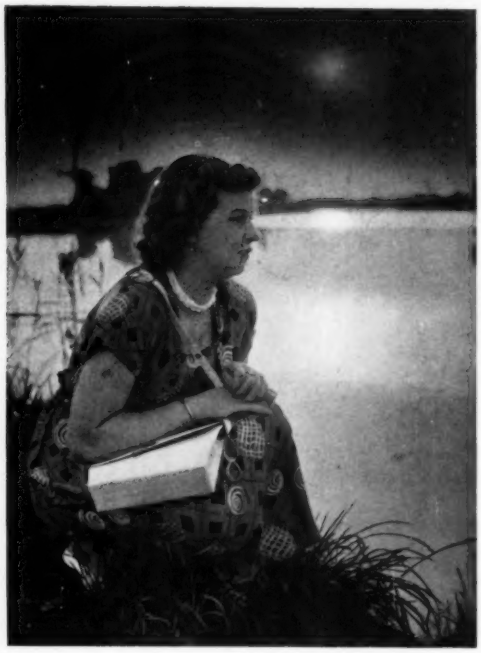

I. v. R. te H.

„Aan d'oever van een stille vliet een aardig meisje zat"

glas van het fijnste kristal, maar het is een aanfluiting, wanneer de fijnste liqueur geserveerd wordt in een tinnen kroes.
Op deze principes berust de gehele fotografie in haar technische, artistieke en psychologische waarde. Het zijn de vijf fotografische elementen.

Laat mij nu eerst eens „*Geld uit de zak blazen*" onder de loupe nemen. Uit technisch, artistiek, zowel als compositioneel oogpunt wemelt de foto van tekortkomingen. Kijk naar de keiharde lucht, naar de onscherpe kop met hoed in de rechterbenedenhoek, waaruit een mannelijk borstbeeld als een plant in een bloempot naar boven komt; naar de paal die op de meest ongunstige plaats de foto diagonaalsgewijze middendoor snijdt. Maar nauwelijks heeft men de titel: „Geld uit de zak blazen" gelezen, of, zoals het mij gegaan is, men bekijkt de foto met andere ogen. Geestig is de verandering van „geld uit de zak kloppen" in „blazen". Nu krijgt de clown-trompettist als hoofdfiguur ineens betekenis, evenals de groep toeschouwers op de rug gezien. De tekortkomingen zijn er niet door verminderd, maar de belangstelling is opgewekt en de fantasie komt in werking. Waar de toeschouwers naar kijken zien wij niet, maar in gedachten zien wij het een of ander kermis-hazardspel.
Hier heeft de titel de foto gered. De foto is een verhaaltje in beeld geworden. Tevens houdt dit evenwel erkenning in dat de foto faalt in het doen van eigen verhaal.

„*Tineke*" is een alleraardigst kinderportretje. Ik leg de nadruk op „portretje", want hier is het kind getroffen in een voor het kind passende omgeving. Wanneer deze foto was ingezonden voor een wedstrijd „spelende kinderen", dan zou men terecht de opmerking kunnen maken, dat het kind niet met zijn spel bezig is, en, hetgeen normaliter is af te keuren, de fotograaf aankijkt. Dit is hier niet het geval. Het is als portret bedoeld en daarin is de fotograaf geslaagd. Maar laten wij bovendien een principe nooit te ver doorvoeren. Poseert Tineke? Het kan evengoed wel, als niet het geval zijn. Er zijn voorbeelden te over, dat een figuur onbespied opgenomen wordt en de foto toch de indruk wekt, dat de persoon poseert. Er zijn ook voorbeelden, waarbij de persoon inderdaad poseert, doch op een zo voorbeeldige wijze, dat het eindresultaat de indruk van het tegenovergestelde geeft. Ouders kunnen met een dergelijke natuurlijke opname van hun kind meer dan tevreden zijn.

Gaan we de foto aesthetisch analyseren, dan stoort de stand van het zichtbare linkeronderbeen met de te grote voet. Het verschil in grootte van de beide schoentjes is natuurlijk te wijten aan het feit, dat de foto te dichtbij is opgenomen, waardoor de perspectievische vertekening is ontstaan. Had Tineke op haar linkerknietje gerust, dan zou de stand sierlijker geweest zijn, maar daar staat tegenover dat deze houding zo echt kinderlijk is. Wat het formaat betreft, kan gevoeglijk ⅛ van de hoogte, zowel van boven als van onderen, gemist worden en alhoewel dan nagenoeg het vierkant formaat wordt verkregen, in dit geval is het m.i. geen bezwaar, als gevolg van de ineengedrongen

houding van het kinderfiguurtje. Wanneer men nu weet dat deze opname met een Tengorbox, diafr. 11 bij een bedekte lucht is gemaakt, dan is dit een hart onder de riem voor de boxwerkers en bovendien een bewijs dat voor een portret in de buitenlucht zon niet altijd absolut noodzakelijk is. Maar al is de zon dan ook onzichtbaar, toch is zij aanwezig en dient de fotograaf zich wel degelijk te oriënteren ten einde te voorkomen tegen de zon in te fotograferen en mogelijk onflatteuze schaduw- en glimplekken te krijgen.

Vergelijken wij „Tineke" eens met de volgende foto. Zij had geen titel. En nu kon ik de lust niet weerstaan om even ondeugend te worden en heb haar zelf een titel gegeven, nl.: *„Aan de oever van een snelle vliet, een aardig meisje zat"*. Ik hoop nu maar dat de inzender er ook om kan lachen, want ik ben mij bewust mij op glad ijs begeven te hebben. Valt de titel niet in goede aarde, dan bied ik bij voorbaat mijn excuses aan. De tegenstelling met Tineke was echter zo tekenend, dat ik meende hier een contrast in beeld te kunnen geven, waaruit lering kan worden getrokken en misschien is de maker mij er later nog erkentelijk voor.

Zo ongedwongen als Tineke, zo opvallend geposeerd is deze opname. Technisch buitengewoon fraai, zowel wat stofuitdrukking, scherpte en detaillering van het hoofdmotief betreft als wat het wazige verschiet aangaat. Alleen de lucht is te opvallend en te zichtbaar doorgedrukt. De plaatsing van de figuur in het beeldvlak kon niet beter. De achtergrond is zó idyllisch, dat ik mij deze in de zeventiger jaren van de vorige eeuw als een geschilderde achtergrond in een foto-atelier kan voorstellen en de fotograaf zou in die romantische periode er eer mee hebben ingelegd.

Niets is vermoeiender dan het op de hurken zitten en ik kan mij voorstellen dat de fotograaf werd toegeroepen: „Niet te lang hoor, want dat houd ik anders niet uit". En ze kijkt, ze tuurt in 's Blaue hinein. Wat op de foto staat, daar is niets op aan te merken, ze mist echter inhoud voor de buitenstaander.
Deze opname bevat echter nog een opmerkelijke besprekenswaardige fout en wel deze: figuur en landschap eisen ieder voor zich evenveel aandacht. Of we hebben als hoofdmotief een landschap waarin als decoratieve stoffering een figuur kan voorkomen, óf we hebben als hoofdmotief een figuur met als decoratieve achtergrond een landschap. Vandaar dat deze opname zou winnen, indien afgesneden als hiernaast aangegeven.

„*Winter*". Het is eigenlijk nog een beetje te vroeg om U nu reeds aan de winter te herinneren, maar ik had van deze inzendster (een stewardess) reeds vanaf het begin der gepasseerde lente een serie wintervacantieopnamen in mijn bezit, die mij telkens weer treffen door hun onberispelijke techniek. Het „to be or not to be" is toch altijd in eerste instantie gelegen in de juiste belichting van de film. En nu kan ik soms kinderlijk blij zijn als ik 18 karaat's technische foto's onder ogen krijg. Het is een 6 x 9 serie, maar van een zo fraaie detaillering, dat zij een 50 x 60 vergroting zouden rechtvaardigen. Het zijn van die kleine goudkorreltjes onder de herinneringskiekjes, die pas tot hun recht komen op veel groter formaat. Deze opname werd gemaakt met een Leica IIc Elmar f : 3,5 en een Ilford FP3 film. Het treft mij steeds wanneer een inzender(ster) in een begeleidend schrijven zijn of haar werk zelf aan een critiek onderwerpt. Zo schrijft deze inzendster: „Te druk, maar kon al bij de opname er van geen oplossing vinden. Iets verder het pad af, dan miste ik de rechter boom, waarvan het onderste deel zo leuk belicht was. Verder het pad op en het dorpje verdween in de takken. Iets lager en het enige rustpunt, het pad zelf, zou een kleiner deel van de foto beslaan. De spar links, als die nu eens een stuk kleiner was geweest? Dat lijkt mij de ideale oplossing en dan de foto iets lager nemen, zodat het dorp uit de takken komt."

Dit was van de inzendster geen nabeschouwing, maar zij heeft zich, alhoewel spontaan getroffen door dit wintertafereel, eerst terdege rekenschap gegeven alvorens tot de opname over te gaan. Een inzendster uit het goede hout (cederhout!) gesneden en die op den duur iets kan bereiken.

„Te druk", op dit formaat zeker, maar ik zou het beeld op 50 x 40 of 50 x 60 willen zien en ik geloof dat het méér dan een vacantiekiekje zou worden. Het zou zelfs wel eens een openbaring kunnen blijken. Men zal er steeds iets nieuws in ontdekken. Maar afgescheiden daarvan, doet de foto het uit decoratief oogpunt goed en aan dit beeld valt niets te snijden. Van deze stewardess hoop ik in de toekomst eens een serie candid-foto's van haar beroep te zien. Voor haar is de Leica de camera bij uitnemendheid.
Feitelijk doen wij er geen goed aan, dit kostelijke kiekje te reproduceren, omdat het onvermijdelijke raster alle fijne details volkomen vermoordt. Het is dan ook eerder om anderen er aan te herinneren, als zij dit zien, dat zij evenzulke kiekjes in albums hebben, die evenzeer juwelen kunnen blijken.

Een bijzonder gedurfde opname is *„Langs het Merwedekanaal"*, een compositie nagenoeg uit horizontale en verticale lijnen opgebouwd, met uitzondering van de hengelstok. Opgenomen met een Praktica f : 2 — 58 mm, 1/100 sec bij F : 8 met Ceneiplan middelgeel filter, 14 September, 17.30 uur. Waarschijnlijk iets onderbelicht, waardoor de indruk van het zonlicht getemperd wordt. Half September tegen half 6 bij een niet wolkenloze lucht is verraderlijk voor het bepalen van de ver-

A. K. te A.

Langs de Merwede

Afscheid voor het feest
(Foto van de maand)

T. van Leengoed te R.

Als „Foto van de maand" komt ditmaal *„Afscheid voor het feest"* in aanmerking. Ik tracht steeds de weegschaal in evenwicht te houden en gooi met het waswater toch het kind niet weg, ben noch progressief, noch behoudend en hoop een open oog te kunnen blijven behouden voor eeuwige waarden. Wat mij in dit beeld bekoort, is het vierkante formaat als uitzondering op de regel, niet alleen aanvaardbaar, doch volkomen gerechtvaardigd. Toch staat het hoofdmotief iets te veel naar links, hetgeen opgeheven kan worden door de verticale stang van de schemerlamp, waarop twee hinderlijke lichtvlekken, te laten vervallen, al gaat het mij aan het hart ook maar iets van die sublieme achtergrond, die zo heerlijk achtergrond gebleven is, achterwege te laten. Die hinderlijke glimlichtjes kunnen immers zo heel gemakkelijk op het positief weggewerkt worden. Wat een achtergrond!! En zo volkomen passend bij het geheel. De groep een gesloten driehoekscompositie, het hoogste licht juist daar waar het thuis hoort. De tegenstelling van Moeder in avondtoilet, de baby reeds in nachtkleding. Laat ik niet gaan mijmeren, want ik zou er misschien iets uithalen of inleggen wat niet waar is. Tenzij ik mij schromelijk vergis, is de onderzijde van de japon doorgedrukt, volgens mij iets overdreven, wat gemakkelijk op een volgende vergroting hersteld kan worden. Ook deze opname zie ik in gedachten op groot formaat bij 40 x 40. Al leven wij in het tijdperk der deformatie, al vieren de onderwerpen van tragiek en ellende hoogtij, wij behoeven onze ogen toch niet te sluiten voor werkelijke schoonheid. Ook hier verhoogt de titel „Afscheid voor het feest" de inhoud van het beeld.

J. J. HENS

lichtingssterkte, vooral waar het schaduwpartijen betreft, die hier, bij een sterke tegenlichtopname, nogal overvloedig aanwezig zijn. Bij het gebruik van een electrische belichtingsmeter dient deze steeds van nabij gericht te zijn op de donkerste schaduwpartijen. Het kan ook zijn dat de vergroting te zwaar gedrukt is en men zou het negatief moeten zien om te constateren of er verbetering mogelijk is. Het is bovendien zeer de vraag, of van een technische tekortkoming mag worden gesproken, want deze foto staat m.i. zeer duidelijk in low-key.

Afgescheiden echter van de technische tekortkomingen, heeft deze foto als „geval" betekenis. De horizon is zowel ten opzichte van het geheel als ten opzichte van de hoofden der twee personen juist geplaatst. Dat de twee lichtvlekken in de beide benedenhoeken moeten vervallen, behoeft eigenlijk niet eens gemeemoreerd te worden. Ook ruggen, zoals hier, kunnen sprekend zijn. Intense concentratie van de visser op zijn dobber, volle aandacht van de lezeres op haar lectuur. Physisch dicht bij elkaar, psychisch ver weg: ieder verdiept in eigen gedachten. Dat heeft de fotograaf vóór bij de leek. De fotograaf gaat de foto eerst bekijken, omdat hem als fotograaf iedere foto interesseert en dan ontkomt hij er niet aan zich ook te gaan verdiepen in de geestelijke inhoud. Wie fotografeert leert waarnemen en wie een goed waarnemer is, geniet meer van het leven. Deze foto is een zware opdracht voor de clichemaker „to make the best of it". Ik ben benieuwd!

•

Wie soms menen mocht dat televisie-opnamen slechts mogelijk zijn bij het super-hogedrukkwiklicht (met waterkoelslangen naar en van ieder lichtaggregaat), is al weer achter in zijn kennis. Dit was zo, in het experimentele stadium in Eindhoven enige jaren terug, en leuk was het niet, men smolt eenvoudig weg na een kwartier. De televisiestudio in Bussum heeft behalve enige bundellichten, die voor de plastiek nu eenmaal noodzakelijk zijn, uitsluitend TL-buizen.

Het speelveld is een 6 x 6 meter in oppervlak, en daaromheen zijn op een hoogte van 3½ meter 74 armaturen met elk 3 TL-buizen gemonteerd. Kleur: daglicht en warmwit. Dit betekent een verlichtingssterkte van ongeveer 1500 Lux. Dit licht is niet verblindend en prachtig gelijkmatig van spreiding.

HET OBJECTIEF

VAN DE ZEER GOEDKOPE CAMERA

Een van onze lezers liep vol warme belangstelling op de warme tentoonstelling „Film en Foto". Verlustigde zich in allerhande camera's en had een open oog voor de zeer eenvoudige toestellen ook. Zo vroeg hij zich af, waarom de fabrikanten zo hardnekkig vasthouden aan het enkelvoudige lensje (meniscus), terwijl er toch ook heel eenvoudige constructies zijn, welke een betere prestatie leveren. Hij schreef ons:

Geachte Heer,
Op de Fotobeurs van dit jaar waren weer enkele eenvoudige camera's met nieuwe snufjes te zien. Maar op één punt lijken al deze toestelletjes als twee druppels water op elkaar, nl. dat ze bijna alle voorzien zijn van een meniscus. Ik heb mezelf afgevraagd (en ik kan daar geen bevredigend antwoord op vinden) waarom de fabrikanten zo hardnekkig vasthouden aan dit enkelvoudige lensje, terwijl er toch andere, eveneens goedkope objectieven zijn, die betere prestaties leveren. Met „betere prestaties" bedoel ik niet zozeer de lichtsterkte, want voor een box vind ik f : 9 als grootste opening voldoende. Ik bedoel meer de opheffing van lensfouten als vertekening en onscherpte aan randen en hoeken.
Men is er de laatste tijd in geslaagd de lichtsterkte van de meniscus wat op te voeren. Maar zonder kunstgrepen gaat dit blijkbaar niet, want de ene fabrikant combineert het lensje met een gebogen filmbaan, terwijl de ander het zoekt in de verlenging van de brandpuntsafstand. Maar waarom al dit getob, wanneer we weten dat een periscoop (= dubbele meniscus) bij f : 9 volledige zekerheid van werken geeft, d.w.z. geen vertekening en geen chromatische aberratie?
De kosten kunnen geen rol spelen, want ook de periscoop is een goedkoop lensje. Ik heb ook getracht aan constructieve moeilijkheden, maar die kan ik niet ontdekken. Vooral onder de boxcamera's in het formaat 6 x 6 heb ik er enkele gezien, die zeer solide waren uitgevoerd en die zeer zeker de inbouw van een dubbele meniscus toelaten. Maar het lijkt wel of de fabrikanten met elkaar de afspraak hebben gemaakt, om in een box nooit iets anders dan een meniscus te monteren.
Het is waar (en dit is misschien wel de voornaamste reden) dat de eenvoudige camera gemaakt wordt voor het kiekjesmakende publiek, dat toch geen hoge eisen stelt, en dat de gevorderde amateur er niet meer aan denkt om serieus werk te maken met de box. Wellicht dienen we bij dit alles ook de belangen van de fabrikant in het oog te houden. Immers wanneer de box té degelijk wordt gemaakt, dan gaat het publiek er niet spoedig meer toe over, om een duur toestel te kopen. Maar al deze overwegingen, hoe steekhoudend ze ook mogen zijn, zijn uit den boze. Naar mijn mening behoort zelfs de goedkoopste box voorzien te zijn van een periscoop of een achromaat. En dan geef ik aan de eerste de voorkeur.
Ik zal het zeer op prijs stellen, Uw mening te vernemen.

Wij kunnen de objectieven verdelen in de perfecte en kostbare anastigmaten enerzijds en anderzijds de goedkope astigmaten, waaraan men nu eenmaal niet die hoge eisen kan stellen. Deze astigmaten verdelen wij meteen weer in zes soorten, waarvan wij er vijf zullen bespreken. Het zijn: Meniscus, Achromaat, Periscoop, Aplanaat, Antiplaneet en Petzval-objectief.
Dit Petzval-objectief komt niet voor op amateur-camera's en laten we dus verder onbesproken.
De meniscus heeft alle aberraties die er maar mogelijk zijn, al heeft de constructeur met zijn keuze van glassoort, doorbuiging der vlakken en dikte van het lensglas nog wel de mogelijkheid binnen bepaalde grenzen regelend op te treden. Ook de homogeniteit van het glas en de zuiverheid van slijpen en polijsten, evenals de correcte plaatsing van dit enkelvoudige lensje in de camera spelen een rol.
Zoals gezegd, de meniscus heeft alle aberraties, welke zijn: astigmatisme, beeldveldwelving, chromatisch vergrotingsverschil (of focusverschil), sferische aberratie (of zoneverschil of askring), comatische aberratie (coma), vertekening en helderheidsafval (en vignetering).

De achromaat toont een verbetering van chromatisch vergrotingsverschil, chromatische aberratie, sferische aberratie en coma.
Bij de periscoop zien we een haast volkomen opheffing van chromatisch vergrotingsverschil, coma en vertekening en een verbetering van de sferische aberratie.
De aplanaat heeft alleen nog astigmatisme en enige beeldveldwelving.
De antiplaneet heeft nog enig astigmatisme en enige vertekening.

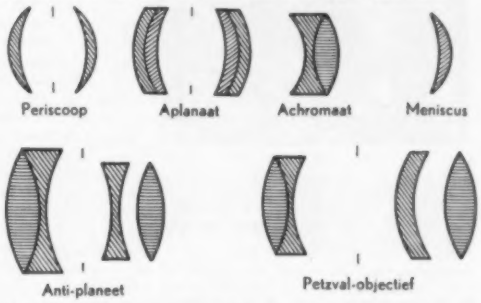

Uit bijgaand schema overziet men het geheel veel gemakkelijker. Zo blijkt bijvoorbeeld dat de achromaat een punt vóór heeft op de periscoop, terwijl de periscoop weer twee puntjes winst toont op de achromaat. Dit wat het principe betreft.

ASTIGMATEN

	Meniscus	Achromaat	Periscoop	Aplanaat	Anti-planeet	Petzval-obj.
Astigmatisme	+	+	+	+	○	+
Beeldveldwelving	+	+	+	○	—	○
Chrom. vergrotingsverschil	+	+	—	—	—	
Chrom. aberratie	+	○	+	—	—	—
Sferische aberratie	+	○	○	—	—	—
Comatische aberratie	+	○	—	—	—	—
Vertekening	+	+	—	—	○	○
Helderheidsafval en vignett.	○	○	○	○	○	○

Er is een tijd geweest, dat men zeide: Koopt U een fototoestel, dan betaalt U de lens en krijgt er de rest bij cadeau. Dat dit bij de huidige kostbare camera's niet op gaat, zal wel een ieder zonder meer duidelijk zijn. Ook bij de goedkope camera's zou bovenstaande uitspraak op een ernstige overdrijving berusten. Wel staat vast dat de optiek primair is voor de kwaliteit van de foto's en evenzeer voor de calculering van de prijs.
Natuurlijk is het enkelvoudige lensje het goedkoopst in de fabricage en in de montage. Hierop volgt de achromaat, die na eenmaal gekit te zijn, ook maar uit één glas bestaat. De periscoop, de aplanaat en de anti-planeet zijn kostbaarder in fabricage en montage en vermoedelijk ook in camerabouw even kostbaarder.
De constructeurs hebben de opdracht om een box en een klapcamera'tje te maken, tegen de laagst mogelijke prijs en met aanvaardbare kwaliteiten. Zo kwam men ook op de gebogen achterwand, nl. een constructie met minimale kosten extra en een verbetering van de gevolgen van beeldveldwelving.

J. WILLINK

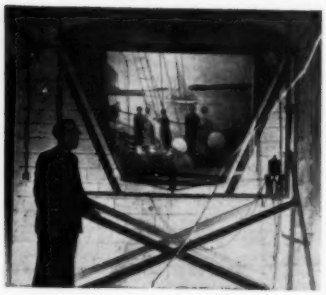

Systeem Savoye. Het beeld, zoals men dit op de draaiende projectie-„trommel" te zien krijgt; hier uiteraard zonder diepte, omdat met één-ogige camera is gefotografeerd.

STAPPEN OP DE WEG NAAR

STEREOFILM

Men heeft dezer dagen in de dagbladpers weer eens een wonderlijk geval getekend kunnen zien, dat poogde duidelijk te maken hoe een zaal met publiek in de U.S.A. geboeid kan raken door een zeer breed, gebogen stereofilmbeeld, dat uit 3 projectors komt.
Het ligt niet aan U, als U het verslag niet begrepen hebt, de verslaggever moet het zelf ook niet gesnapt hebben. Een opmerking echter moet U goed onthouden: er was sprake van een projectievlak, bestaande uit smalle strookjes, netjes naast elkaar. Dat is een cardinaal punt. Het hieronder behandelde principe beweegt zich nl. om hetzelfde punt.

Bij de vele namen, die we in vorige artikelen over stereo noemden, was ook die van de Fransman *F. Savoye*.
Savoye zocht vooral naar een brillenloos systeem en nu is sinds korte tijd een instrument in de handel, dat men, naar Franse wijs, een lange naam gegeven heeft: de Ecran Cyclostéréoscope. Men kan het nu bestellen, en heeft de keus tussen twee modellen. Het eerste is klein, een soort van tafel-apparaatje voor de huiskamer; het andere model veel groter, zodat het in niet te grote zalen kan worden opgesteld. Het belangrijkste onderdeel van het toestel is een draaiende trommel, die enigszins conisch toeloopt. De trommel bestaat uit een bepaald aantal spijlen van een bepaalde afmeting, en via een electromotor krijgt dit onderdeel een draaiende beweging. Als men nu dit hele instrument als projectiescherm bezigt en er de twee deelbeelden van een stereo-opname op werpt, dan krijgt men een uitstekend stereoscopisch beeld te zien zonder dat er nog verdere hulpmiddelen, als brillen o.d. van node zijn.
Over het principe behoeven wij verder waarschijnlijk niet veel te zeggen; wij kunnen verwijzen naar hetgeen reeds eerder in dit blad is gezegd, en voorts zijn er de illustraties bij dit artikel die de werking wel duidelijk maken.
Voor opnamen op smalfilm is er verder het apparaatje geconstrueerd dat men de „Stéréofocal" noemt; iets dergelijks wordt op het ogenblik in verschillende fabrieken gefabriceerd; het nieuwe is alleen, dat men hier, door het filmvenster te vergroten, de breedte van de filmstrook veel economischer gebruikt.
De vertegenwoordiging van deze apparatuur is in handen van het Laboratorium Prinsen in Delft.
Zelf heeft *Ir Prinsen* óók al een dertig lange jaren naar de vervolmaking van het geprojecteerde stereobeeld gezocht, en ook hij vond de oplossing van het brillenloos systeem in een raster dat *beweegt*. In tegenstelling met de uitvinding van Savoye heeft hij echter een groot wiel geconstrueerd, waarvan de tralies wederom nauwkeurig berekend en vervaardigd zijn en waarvan ook de omwenteling (via een electromotor) nauwkeurig moest worden berekend. In vergelijking met de constructie van Savoye neemt dit scherm een veel grotere ruimte in. Maar de voordelen die er tegenover staan, zijn belangrijk: de be-

De projectie zoals die op het scherm van Prinsen te zien komt

Systeem Prinsen, de constructeur bij zijn vinding

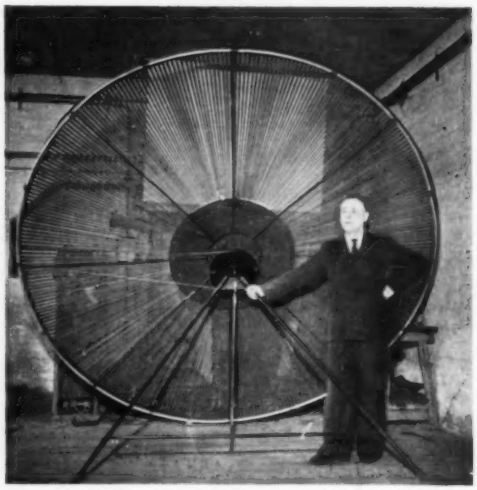

schouwer heeft veel meer bewegingsvrijheid en kan het hoofd over een ruimte van ca 12 cm bewegen, zonder dat men het stereo-effect zal missen. Een groot voordeel dus; ook ten opzichte van het Russische systeem; het is allerminst plezierig om het hoofd steeds doodstil te moeten houden.

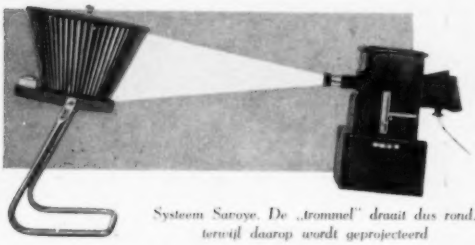

Systeem Savoye. De „trommel" draait dus rond, terwijl daarop wordt geprojecteerd

Een ander principe van Ir Prinsen: hij is er radicaal van afgestapt om te trachten de beide stereobeelden samen te brengen op het vlak dat normaal door één enkel beeld wordt ingenomen. Zowel het rastersysteem als de polarisatiebrillen brengen lichtverlies met zich mee. Voor een werkelijk goede projectie kan men echter geen verlies van licht accepteren; en als men nu bovendien het projectiebeeld nog gaat halveren, houdt men beslist te weinig over.

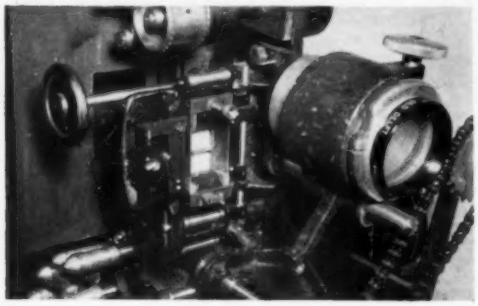

Dubbel-projectie bij het normaalfilm-apparaat. Men ziet duidelijk de verdubbeling in het beeldvenster

De oplossing van dit vraagstuk lijkt nogal simpel, maar in de practijk brengt dit onderdeel, net als al de andere, een stroom en een vloed van nieuwe technische problemen met zich mee. Prinsen nu projecteert twee „volle" beelden tegelijk, daardoor verkrijgend, dat het onvermijdelijke lichtverlies volkomen wordt gecompenseerd. Maar men begrijpt dat er aan dit denkbeeld méér vastzit dan enkel het aanbrengen van een ander beeldvenster; heel het optische systeem van de projector moet worden omgebouwd en aangepast.

Dit zijn dan zo enkele gegevens omtrent het „Delftse systeem" voor de stereobeelden en stereofilm.

Natuurlijk zal de ontwikkeling nog verder gaan. Maar wat nu gemaakt is, kan dienen om de stereofilm te brengen onder het publiek, is gereed voor de *practijk*.

SMALFILM-NIEUWS VAN STUDIO DRUKKER

De smalfilm krijgt nu dan tóch langzamerhand haar eigen plaats en komt onderwijl dan tóch in handen van mensen die er mee weten om te gaan.

Dat geldt in het bijzonder óók voor de smalfilm-*verhuur*: zo langzamerhand komen daar de goede werkers naar voren en valt alles weg wat beneden peil is.

Op enkele goede filmverhuurkantoren hebben we al kunnen wijzen, en we willen daar nu weer één bijvoegen: Studio Max Drukker, Amsterdam.

Max Drukker is jarenlang persfotograaf geweest en heeft zich bijwijlen ook nog op andere gebieden van de fotografie begeven en bewogen. Om ten slotte zeer pertinent de smalfilm te kiezen, en wel nog méér speciaal: de verhuur, en de verzorging van voorstellingen er mee.

De verzorging....., inderdaad is dat woord veelzeggend. Nog altijd wordt er ontzaglijk geknoeid bij smalfilm-vertoningen; nog altijd denkt men dat het „vanzelf" gaat, nadat men een bepaald schakelaartje heeft omgezet. En weinigen weten dat het projecteren in een zaal een kwestie is van voortdúrende zorg. Max Drukker zórgt voor veel filmvoorstellingen in en om Amsterdam en hij heeft voor speciale gelegenheden onder meer de beschikking over hetgeen hij zijn „lichtkanon" noemt: een Filmo-Arc met koolsplitsen, waarvan de lichtsterkte nóg meer kan worden opgevoerd. Bij de laatste verkiezingen stond hij er mee op de Dam en hij wierp zijn beeld op een scherm van onafzienbare afmetingen.....

Wat ons overigens nog meer interesseert: zijn filmverhuur. Het is een goede methode gebleken bij dergelijke kantoren om zowel 8 als 16 mm-films in huur aan te bieden; waarbij dan de geluidssmalfilms wel de belangrijkste zijn, doch ook die „veterbandjes" alle aandacht krijgen die ze nodig hebben.

Die verhuur is mede in handen van de eega van de heer Drukker. Is het toeval dat we dit váker zien bij goede verhuurkantoren: een vrouw die naast haar man alle werkkracht geeft aan het bedrijf? Mevrouw Drukker heeft ons grappige verhalen verteld van „vroeger". Dat wil zeggen: van de jaren en maanden, dadelijk na de oorlog; in de filmwereld leeft men snel. Er was in die eerste tijden natuurlijk nog weinig goeds te krijgen en de huurders keken niet zo precies. Als er iemand beldé dat een bepaalde film gewoonweg geen geluid had, werd gevraagd: „Hebt U wel goed in de doos gekeken, meneer? Misschien ligt het er nog in.....!" Of men zette op de factuur: „Het geluid wordt ná-gezonden....."

Het was in de tijd toen men alles wat maar gaatjes had, die op perforatie-stroken leken, verhuren kon.

Momenteel is het wel radicaal anders geworden.

Nog nimmer was het publiek zó kieskeurig; nog nooit heeft men zijn eisen zó hoog gesteld.

Velen die in de mening verkeerden dat zij wel „even" een filmbedrijf, een smalfilmverhuur of een projectiedienst konden stichten, hebben dat zéér duidelijk te verstaan gekregen.....

Ons verheugt het ontegenzeglijk, dat hier uiteindelijk de *enthousiaste vakman*, de man met capaciteiten én met geestdrift, blijkt te winnen. We kregen van Drukker een aardige lijst met nieuwe 8 mm-films. Ook de nieuwe lijst van 16 mm-films zal gereed zijn op het ogenblik dat dit verslag gedrukt wordt. Men zal daar „allerlei" in vinden, en hier willen we even de bijzondere aandacht vragen voor de reeks Franse speelfilms (*„Ouverture"*, *„Madeleine"*, *„Een uur verlof"*, *„De twee zusters Kleh"*) en voor de Zwitserse film *„De witte Majesteit"*, een film, die om en op de Jungfrau is gemaakt. Het verhaal is niet zó dramatisch als enkele afbeeldingen zouden doen denken: spannend en goed-gemaakt is deze film wél.

•

Bij onze beoordeling van de Ultrafin ontwikkelaar is vermeld, dat de firma Boas in Amsterdam de Tetenal-producten voert. Dit is juist, maar ook onvolledig, want de firma Reof, Rotterdam, vertegenwoordigt Tetenal evenzeer. Wij achtten het niet anders dan billijk, dit alsnog te vermelden.

•

Vraag: Wat is het verschil tussen een scherpe en een onscherpe foto?
Antwoord: Een statief.

UITSLAG FOTO-WEDSTRIJD

VRIJE ONDERWERPEN OCTOBER 1952

Het is ons ditmaal weer eens opgevallen, hoevele factoren ten slotte steeds mede van invloed zijn op een wedstrijduitslag. Een regelmatig terugkerende wedstrijd als deze is in zekere zin steeds een krachtmeting binnen een bepaalde kring, waarin „vaste" inzenders aanwezig zijn, doch daarnaast ook een steeds wisselende groep van mensen, die „het ook eens proberen", waaruit de vaste kern dan weer verder versterkt geraakt op de duur. Die „losse" groep evenwel kan de beste kansen van de vaste kern soms lelijk ondersteboven gooien. Dat blijkt maar al te vaak, als na het vallen der beslissingen de namen in de registers worden bijgezocht.

Men komt tot inzenden, als in één of meer foto's een bepaalde graad van technische kwaliteiten bereikt is. Dat is al moeilijk genoeg, en terecht is men trots op dit resultaat en trekt men er mee ten strijde. Bij het jureren blijkt dan, dat deze zweetdruppels over het hoofd gezien worden voor een naar technische prestatie véél gemakkelijker liggend prentje, dat evenwel sterk de aandacht trekt door zijn voorstelling. Men moet een jury dan soms tot de orde roepen door te wijze op die stille technische prestatie daar onder die andere foto's, en de „lawaaimaker" even de mond snoeren door op zijn voordelig behaalde technische kantjes te wijzen.

Het lijkt ons daarom goed, er hier eens op te wijzen dat technische prestatie alléén het niet redt, en enkel-show evenmin. Toets toch vooral, als U, bij welke mededinging dan ook, gaat kiezen voor Uw inzending, op het *general appeal*, de aantrekkingskracht-als-prent. Daarvoor behoeft het geen lief vrouwekopje voor te stellen, het kan evenzeer een droog onderwerp zijn. Het ligt in de wit-zwart-werking, in de spanning tussen witten en zwarten evenzeer als in de inhoud van het onderwerp. Het is een: hoe draagt U het voor, dat hier de belangstelling bepaalt. Of U dit dor, droog, mathematisch deed, of met Schwung en persoonlijkheid. Deed U dit peuterig en petiterig of met een brede, direct leesbare streek. De foto die met één oogopslag begrepen wordt, is maar al te vaak de winnaar.

Hoewel de instelling van een jurylid anders is, en bij deze de bereidheid aanwezig moet zijn zich in te spannen om te begrijpen, moet in het algemeen toch ook voor de reactie van deze mensen gelden: verwacht nooit dat de belangstelling er *is*, en daarmee de bereidheid zich in Uw foto te verdiepen; integendeel moet Uw foto zelfs de belangstelling eerst nog wekken en daarmee de bereidheid voorbereiden tot nader onderzoek en verdieping.

Maar laat ons de uitslag van ditmaal geven.

BABY-BOX KLASSE

Een fantastisch mooie bloemenfoto, want prachtig van detail en toonwaarden, bezorgde *A. J. Visser* te Amsterdam de *eerste prijs*. De tweede prijs gaat naar *W. P. Heyblom* in Amsterdam voor zijn huis bij schemerlicht. Nóg is dit technisch niet volmaakt, doch de dramatiek is begrepen, zowel hier als door hem.

Juniores

Eerste prijs: Volmondig voor *J. M. P. Frijns* in Amsterdam, omdat hij met kop en schouders boven de rest uitstak. Spanning, drama, kortom alle factoren aanwezig waarover wij het hierboven hadden, en dan bovendien: technisch heel gaaf. Zijn onderwerp: Werkavond op de club. *Tweede prijzen*: Niet minder dan 3 stuks; het werk in deze groep was veel en van goed gehalte. De gelukkigen zijn: *Emile Verfaillie* in Merxem, *B. van Wingen* in Kapelle en *F. G. Rotteveel Mansveld* in Amsterdam.
Drie derde prijzen: *J. M. Teubel*, Dordrecht (serie), *G. J. A. Hammink*, Hengelo (Goed wonen), en *A. J. J. Vluggen* in Oss (dameskopje). Een *eervolle vermelding* kreeg W. Vos in Utrecht voor dat pittige Noortje.

Seniores

Eerste prijs: Voor *H. H. v. d. Beek* in Roermond, enkel en alleen omdat deze „Engeltjes met vacantie" zo prima stralend wit tegen de krachtige achtergrond gehouden zijn, en dát in tegenlicht!
De *tweede prijs* aan *W. C. J. Verberne* in Den Helder voor zijn jongenskopje, en de *derde prijs* zowel aan *Frater M. Liduinus* te Utrecht als aan *N. F. Heerkens* in Haarlem (voor zijn kostelijke kikker).
Een *eervolle vermelding* ging naar *W. Kruyt* in Haarlem, voor een goede kinderserie.

Gevorderden

Een prima stuk werk (voorzijde auto) leverde *H. Rietveld* in Heemstede, en dit bezorgde hem de *eerste prijs*. Ook zijn naakten hebben zeer goede kwaliteiten. In vergelijking hiermee achtte men alleen een *derde prijs* daarop te volgen in de foto van *Jan Hofman* in Deventer.
De deelname in deze klasse was ditmaal verrassend groot, doch zoals men uit deze prijstoekenningen bemerkt: de eisen worden hoog gesteld.

Vakklasse

J. L. du Parant in Dordrecht zit wederom in de prijzen, en wel met zijn landschapsfoto. Er is lang over gepraat: de een achtte het licht, dat links in het zware wolkendek ligt en uit de rand van de foto loopt, een dramatische noot temeer, en de ander kon dit maar niet bevredigen. Wij persoonlijk die dit verslagje maken, vinden het verantwoord, maar..... het bleef een — hoewel ditmaal als hoogste, dan toch — *tweede prijs*.

Johan Scholten volgt hierop direct met een derde prijs voor zijn „Vaten", die wel een tikkeltje aan de harde kant ligt.

•

HEERING-VERLAG (Seebruck am Chiemsee) zond ons ter recensie de *HV-Fotokalender 1953*. Deze weekkalender van prettig smal formaat geeft een keur van goed gereproduceerde foto's, welke voldoen aan het criterium, dat men er zeker een week lang met genoegen tegenaan kijkt. Het kalendarium is klein, maar ook afwijkend. Er is een halve cirkel uitgestanst en met een beweegbare rode plastic-wijzer kan men elke dag instellen op de dag van de week. Elk kalenderblad bevat een belichtingsindex voor het uur van de dag. Deze index geeft aan het eind van de kalender de belichtingstijd per onderwerp. Elk kalenderblad bevat een kort fotografisch opstel, dat in het algemeen genomen het lezen zeker waard is.

„CIFO" VERHUISDE

„Cifo", het bedrijf van de Gebroeders Baerts, hebben wij in FOTO reeds aan de lezers voorgesteld, en bij die gelegenheid hebben wij verteld wat men er zoal maakt.
Men begon de fabricatie in een ruimte van 4 bij 4 meter. Enkele jaren geleden kon een belangrijk groter onderdak gevonden worden. Maar ook dat bleek spoedig veel te klein. Nu is men verhuisd naar een ruim, nieuw pand: Govert Flinckstraat 294 in Amsterdam, en kan dus (voorlopig.....) weer uit de voeten met de fabricatie van Nederlandse fotografische apparatuur.
Welgemeende gelukwensen!

Het verhaal van de opgestelde camera, die flitste toen de inbreker binnen kwam, is bekend. Want ook deze man was gek op kiekjes van zichzelf, en nam dus de gehele camera ook maar mee. Doch nu iets anders. In Londen werd iemand gearresteerd, omdat hij kennelijk de man leek, die op zo'n inbrekersfoto voorkwam. Zijn verdediger verkleedde de verdachte in soortgelijke kleren, liet hem daar binnentreden en de camera werken. Toen werd hij vrijgesproken.

Er worden al weer enige tijd besprekingen gevoerd en nu reeds staat vast, dat in het *voorjaar 1953* wederom een manifestatie *Film & Foto* gehouden zal worden. Binnenkort zijn nadere mededelingen te verwachten over opzet, omvang, vorm en plaats.

De postboot

J. M. Grooters, Coevorden
Bondswedstrijd 1952. 2e prijs groep C

Deze foto heeft algemeen de belangstelling en waardering getrokken, toen de prijswinnaars op de Bondspaarvergadering werden geëxposeerd. Men kan zich afvragen waarom. Vermoedelijk door de zeer simpele opbouw van het motief in het vlak, hetgeen dus geen aandacht vergt. Blijft over het silhouet, dat gunstiger „doet" dan een gedetailleerde afbeelding, en bovendien de waterschittering verhoogt. De echt-Hollandse lucht daarboven, en dus drie elementen, die wij allen kennen van dagen, dat wind en zon ons om de kop gleden, dagen dat wij ons vrij voelden. Prettige, frisse dagen. De associatie daaraan maakt de foto voor ons eveneens prettig.

Met deze pers-prent veroverde Sem Presser dit jaar de Zilveren Camera. Sem Presser is niet meer alleen persfotograaf, doch ook fotojournalist in die zin, dat hij tevens als correspondent optreedt. Het werd hem te benauwd hier, en hij is naar Zuid-Frankrijk getrokken, waar hij o.a. correspondent is van De Telegraaf. In die functie maakte hij deze foto van de laatste dodenherdenking in het kerkje van Tignes, voordat dit Zuidfranse plaatsje onder water zou worden gezet. Men herinnert zich dit voorval; het gebeurde pas kort geleden.
Zijn wij nu in strijd met onze juist in dit nummer gegeven redactie-opinie over candid foto's, als wij deze foto knap noemen? Hier is wel degelijk sprake van leed, dat gefotografeerd is, omdat het nieuwswaarde had. Toch achten wij dit hier, van Sem Presser, toelaatbaar, want de foto heeft de sterke sfeer van verdriet en doet ons verdiepen in dit noodlot voor deze mensen, doch hij wekt in ons niet dat onsmakelijke sadisme van het griezelig snuffelen aan eens anders ellende, van dat sensatie-willen-smaken, waardoor het ook altijd storm loopt van kijkers bij bloedige ongelukken (en hoe meer bloed hoe langer er gestaard wordt). Deze foto heeft een zeer sterke sfeer. Zuiver principieel gesteld evenwel gebruikt hij hier het leed — zeker van de dominerende figuur — van anderen om ons een illustratie te bezorgen. Men kan dit op, of juist over de grens achten, dat is persoonlijk. Naar ons gevoel is het mild gedaan, zoals ook van Sem Presser verwacht kon worden, en niet sensationeel.

Stijl

Het schijnt niet te bestaan, maar als het bestond zou het in een leemte voorzien. Het zou in ieder geval heten: „Hoe word ik een persoonlijkheid in de Fotografie?" Het boekwerk — want dat zou het zijn — zou bestemd zijn voor enigszins gevorderde amateurs en zou eenvoudige zaken als bv. sferische aberratie of het scheikundig proces bij het ontwikkelen niet behandelen, want dit heeft ten slotte niets met Persoonlijkheden te maken.

Het zou handelen over de mogelijkheid om van „normaal" amateur-fotograaf een bijzondere te worden. Kortweg gezegd: een Persoonlijkheid in de Fotografie.

Een van de eerste hoofdstukken, dat tevens het grootste deel van het boek zou beslaan, zou gewijd zijn aan het adviseren van een eigen stijl. Want het aankweken van een eigen stijl toch, wordt bijna algemeen gezien als de mogelijkheid om Persoonlijkheid te worden.

Ondanks het worden van een Persoonlijkheid is er echter nog iets dat pleit voor het hebben van een eigen stijl. Dat zijn de bezoekers van fototentoonstellingen. U bent wel eens bezoeker van een fototentoonstelling geweest. En terwijl U daar ronddrentelt, ziet U eensklaps een foto waarvan U zegt: „Ha, die is van Dingelaar, echt Dingelaar, op en top Dingelaar. En U kent dat trotse gevoel dat in U opwelt als U daar uit al die prenten maar zo dat Dingelaar-geval haalt. Want Dingelaar heeft een eigen stijl. Hij fotografeert uitsluitend stillevens in een zeer speciaal tegenlicht dat de indruk maakt alsof het van voren komt en in een typisch haarscherp soft focus.

Zo af en toe fotografeert hij ook wel eens iets anders, maar dan is iedereen min of meer teleurgesteld.

„Nee, och ja wel aardig, maar nee, Dingelaar is het niet."

U ziet dat het niet alleen voor Dingelaar prettig is een eigen stijl te hebben, maar ook voor de bezoeker, vanwege dat trotse gevoel.

Maar onder de bezoekers zullen ook vele amateur-fotografen zijn, die normaal gebleven zijn, omdat ze enkele eigenschappen missen, die voor het verwerven van een eigen stijl nu eenmaal nodig zijn (zie verder), of het bovengenoemde boek (dat nog uit moet komen) niet hebben gelezen (wat jammer zou zijn). En die normaal gebleven amateurs hebben noch het trotse gevoel van de bezoeker, noch de wetenschap van het Persoonlijkheid zijn. De daarvoor benodigde eigenschappen kunnen echter aangekweekt worden en zolang het genoemde boek nog niet uitgegeven is, kunnen de fotobladen enigszins de leemte aanvullen.

Laat dit geschrift er een poging toe zijn en trachten aan te tonen, welke eigenschappen er voor een eigen stijl gevergd worden en op wat voor wijze deze worden verkregen.

Op een gegeven ogenblik bent U aan het vergroten, bv. een krachtig verlichte mannenkop, en zoals dat zelfs bij een Persoonlijkheid in de Fotografie voorkomt, raakt U even in de war. U laat Uw doos met maagdelijk blank papier even open in het witte licht staan en U gaat, doordat U nog steeds in de war bent, op dit papier een vergroting maken volgens het proefstrookje, dat op het belichten na, de wereld nog slechts door een oranje of geelgroen waas heeft gezien. U krijgt op de een of andere manier een vergroting, die zeer bijzonder van techniek is. Een beetje Low Key in de lichten en een pietsje High Key in de schaduwen. Maar laat die mannenkop het nu buitengewoon doen in dat b.L.K.i.d.L.p.H.K.i.d.S.-procédé en U stuurt hem naar een wedstrijd, bv. naar een fotoblad met een beetje g...k..... (nee toch maar niet, denk aan de postwissel, Desmond, je hebt hem zo hard nodig) redacteur. U krijgt een prijsje, want die redacteur waardeert rare producten, origineel noemt-ie dat.

En U bent op de goede weg.

Maar nu komt het op de eigenschappen aan, die van een normale amateur een bijzondere maken. Gaat U er vooral mee door, steeds vergrotingen van mannenkoppen te maken op papier dat de wereld reeds in volle helderheid heeft aanschouwd. De uitvoering van Uw b.L.K.i.d.L.p.H.K.i.d.S.-procédé zal steeds perfecter worden en Uw prijzen steeds hoger. U zult aan elke tentoonstellingswand hangen en talloze bezoekers zullen verrukt zijn dat zij U herkennen.

Kortom, U hebt nu een eigen stijl en bent Persoonlijkheid geworden. Iedereen zal U benijden en iedereen zal U trachten te imiteren. Maar inmiddels is Uw techniek zo meesterlijk dat niemand U zal kunnen evenaren. Door dit enkele voorbeeld zal het U voldoende duidelijk zijn, dat er mogelijkheden te over zijn om Persoonlijkheid met eigen stijl te worden en de eigenschappen, die U hiervoor nodigt hebt, zijn gemakkelijk aan te kweken. De voornaamste eigenschap is het vastbijten in een onderwerp, waarmee U eenmaal succes hebt gehad en dan nooit meer van dat pad af te wijken. Niet denken: „ik wou wel eens wat anders fotograferen", maar steeds Uw procédé blijven uitvoeren. Als U dit niet doet, gaat het U als Dingelaar, wanneer die eens wat anders gemaakt had.

„Nee, och ja wel aardig, maar nee, Dingelaar is het niet."

Zoals U ziet is volharding in het ene de voornaamste eigenschap die aangeleerd moet worden. De medailles en bekers vergoeden wel wat U verder in de Fotografie mist.

U moet er natuurlijk wel rekening mee houden, dat er na enkele jaren enige critische geesten zullen opstaan, die zullen zeggen: „Ik raak er dik op uitgekeken", maar hier trekt U zich niets van aan. U kunt gewoon denken: „Wat zou die criticus, die natuurlijk jaloers is op Uw succes, het graag zo kunnen als ik het kan".

Ook de fotoredacteur, die Uw eerste foto in dit genre zo bewonderde, zal misschien een beetje prikkelbaar worden en zeggen dat U net zo goed elke maand dezelfde mannenkop in kunt zenden en hij zal niet meer praten over originaliteit of eigen stijl, maar over kunstje en specialist. Maar ook daar trekt U zich niets van aan, want er zijn nog genoeg buitenlandse wedstrijden en tentoonstellingen.

Op den duur zult U er natuurlijk helemaal uitraken en dan zult U Uw toestel aan de kapstok hangen, want iets anders fotograferen doet U niet meer. Natuurlijk niet. Het is toch te raar om weer helemaal van onderen af aan te beginnen als je een broodtrommel vol met medailles hebt.

Maar U hebt ze én Uw grote naam, al zullen er altijd laatdunkende lieden zijn, die Uw naam afbreuk zullen proberen te doen. Maar zo gaat het in de *Kunst*.

DESMOND

De Nederlandse Fotojournalisten hebben hun Jaardag weer gehad, waarbij diverse prijzen te winnen waren, doch DE bekroonde prent daar in het Gildehuis bleek van Sem Presser te wezen. Wij geven die hiernaast, in de hoop dat deze technisch niet best in zijn zwarten zittende foto het uithoudt in de druk. Sem Presser is dus de man, die — met deze prent beslist zeer verdiend — de Zilveren Camera nu een jaar lang opgepoetst mag houden. Hij ontving hem uit handen van mevrouw Blankers-Koen.

BONDSNIEUWS

Officiële Mededelingen van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen

Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besluit van 11 Mei 1926 No 57 en 10 April 1935 No 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, Van Neckstraat 14, 's-Gravenhage.
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort.

BONDSGELUIDEN

De datums 18 en 19 October 1952 zullen in de annalen van de Nederlandse Fotografen Kunstkring zeker met een bijzondere letter geboekstaald worden. Dezelfde datums zullen ongetwijfeld gegrifd blijven in de herinnering van drie bestuursleden van de Bond, die op uitnodiging van het N.F.K.-bestuur dit week-einde hebben meegemaakt.

De bijeenkomst was bedoeld als viering van het 50-jarig bestaan van de N.F.K., al kwam deze opzet in genen dele in het bijzonder naar voren.

Dit ter vaststelling van de omstandigheden en feiten.

Om met een dezer feiten te beginnen, daar was dan het opmerkelijke dat de N.F.K. het voor zichzelf prettig achtte, een vertegenwoordiging van het Bondsbestuur in zijn midden te hebben. Dat deze uitnodiging dus niet simpel een officieel gebaar was, is ons gedurende deze dagen onomstotelijk gebleken. De gemakkelijkheid en broederlijke hartelijkheid waarmee men ons hier ontving, waren er het bewijs voor dat men ons Bondsmensen in deze toch wel uitzonderlijke kring van fotografen met volle overtuiging opnam.

Allicht zal het buitenstaanders verwonderen, dat dit opgemerkt zou moeten worden, maar gezien het feit dat men het in de N.F.K. niet altijd eens kon zijn met de werkwijze en de opvattingen in de Bond, over de manier waarop wij de fotografie willen trachten te bevorderen en te verbeteren, moeten wij zeggen dat in deze dagen daarvan niets meer is gebleken.

De Bondsvoorzitter was trouwens in de gelegenheid om aan te tonen, dat waar de Bond andere middelen toepaste, meer aangepast aan de behoeften van de gewone, langzaam vooruitgaande amateur, hij toch voortdurend werkzaam is aan hetzelfde doel als de N.F.K. zich heeft gesteld, nl. het bereiken van een betere fotografie, die zich moet gaan losmaken uit de sfeer, waarin zij min of meer verstard dreigde te geraken.

Enkele leden van de N.F.K. hielden inleidingen over enige onderwerpen. Deze inleidingen, die op zichzelf al zeer interessant waren, waren tevens bedoeld om de tongen los te maken en strijdvragen naar voren te brengen.

Wij hebben meermalen dergelijke bijeenkomsten, zij het op ander gebied, bijgewoond, die over het algemeen maar een mat en weinig spannend verloop hadden.

Hier was dat héél wat anders.

De gloed van overtuiging waarmede diverse mensen hun inzichten en opvattingen naar voren brachten en verdedigden, veroorzaakte uitslaande vlammen van enthousiasme, en waar men moeilijk kan zeggen dat die uitslaande vlammen verfrissend werkten, moet toch wel gezegd worden dat de discussies de geesten scherpten en vooral dat zij de oorzaak waren van een sfeer van blijde weldadig aandoende uitbundigheid, terwijl er tevens een groot onderling begrijpen was.

Wij kunnen ons geen bijeenkomst voorstellen waar de opvattingen over sommige dingen zo uiteen lopen en waar de controversen zo overtuigend, met klem en uitdrukkelijk naar voren worden gebracht, en waar toch de prettige sfeer van bij-elkander-horen zo weinig, of laat ons liever zeggen, helemaal niet, gestoord wordt. Dit tekent de geest van de N.F.K., en dit te kunnen ervaren en te leren waarderen is ons Bondsbestuurders gedurende deze twee dagen gegeven geweest.

De N.F.K. bestaat 50 jaar. De laatste jaren, na de reorganisatie, is de N.F.K. aan een enorme opleving begonnen. De geesten zijn er weer fris, de leden doordrongen van een sterke wil tot het bereiken van het hoogste wat er op het gebied van de fotografie bestaat.

De N.F.K. wil niet zeggen dat hij voor zichzelf precies de weg heeft uitgestippeld, of dat hij nu al kan zeggen: zó moet het en niet anders. Zelf zoeken zij nog, en dat is eigenlijk verheugend, omdat het zoeken de mens levend houdt en sterkt.

De N.F.K. vervovert zich een plaats in de Nederlandse fotografie, die wij zeker niet graag onbezet zouden zien, en hij komt tegemoet aan een sterk gevoelde behoefte bij allen, die hun hart hebben verpand aan de fotografie.

Moge de N.F.K. een langdurig tijdperk van bloei tegemoet gaan.

BUITENLANDSE DIENST

Secretaris voor het buitenland
Foreign service
Sekretär für das Ausland
Secrétaire pour l'Etranger

J. Akkerman,
Nolensstraat 5c, Rotterdam

KOMENDE BUITENLANDSE SALONS

57th Annual Open International Exhibition te Birmingham; te houden van 14 tot en met 28 Februari 1953. Laatste datum van inzending: 24 Januari 1953. Nadere inlichtingen bij: Birmingham Photographic Society, York House, Great Charles street, Birmingham, 3.

50 Salão Internacional de Arte Fotográfica te São Carlos, Brazilië; te houden in December 1953. Laatste datum van inzending: 31 October 1953. Nadere inlichtingen bij: Foto-Cine Clube Sancarlense, Avenida São Carlos N. 1847 São Carlos S. P. Brasil.

XLe Salon International d'Art Photographique de Paris; te houden van 10 tot 25 Januari 1953. Laatste dag van inzending: 1 December 1952. Nadere inlichtingen bij: Société Française de Photographie et de Cinématographie Maison de la Chimie, 28 Rue Saint-Dominique, Paris-VIIe.

XIme Salon International Albert Ier te Charleroi; te houden van 28 Maart tot 12 April 1953. Laatste dag van inzending: 16 Februari 1953. Nadere inlichtingen bij: R. Populaire, 18 Rue J. Destrée, Charleroi.

Salon International de Photographie van de *Groupe des Dix te Parijs*; te houden van 14 tot 29 Maart 1953. Kleurdia's en zwart-wit foto's. Laatste datum van inzending: Dia's 15 Februari en foto's 31 Januari 1953. Nadere inlichtingen bij L. Bouchart, 32rue Philibert-Delorme, Roubaix, Frankrijk.

International Exhibition of Photography van de Ilford Photographic Society te Ilford; te houden van 2 Maart tot 14 Maart 1953. Laatste dag van inzending 28 Januari 1953. Nadere inlichtingen bij: Mr J. B. Hood, 30 Beech Grove Ilford, Essex, England.

17th Rochester International Salon of Photography te Rochester; te houden van 6 tot 29 Maart; zwart-wit foto's en kleurdia's. Laatste datum van inzending: 12 Februari 1953. Nadere inlichtingen bij: Rochester Salon of Photography, Memorial Art Gallery, Rochester 7 N. Y., U.S.A.

18th Annual Salon of Photography te Des Moines, Iowa; te houden van 19 tot 31 Januari 1953. Laatste datum van inzending: 8 December 1952. Nadere inlichtingen bij: Des Moines YMCA and Camera Club, Des Moines, Iowa, U.S.A.

Exhibition of Photography van het Cripplegate Institute te Londen; te houden van 23 tot 28 Maart 1953. Laatste dag van inzending: 9 Februari 1953. Nadere inlichtingen bij: Hon Secretary City of London & Cripplegate Photographic Society, 145 Thanet House, Thanet Street, London W.C. 1. Behalve foto's ook kleurdia's.

De *James River Camera Club* en *The Mariners' Museum of Newport News*, Virginia, U.S.A., annoncceert de *Sixth Annual Exhibition of Marine Photography 1953*. Gevraagd worden typisch nautische onderwerpen: Nautical objects appropriate for display at The Mariners' Museum, which is devoted to the culture of the sea and its tributaries, its conquest by men and its influence on civilisation. Thus seascapes and marine biology will not be considered, despite artistic merit. Suggested are: Individual vessels, sail, steam

or small craft; detail views of docks, gear or rigging; harbor and shipping scenes; marine and fishing industries, shipbuilding and repairing establishments, lighthouses, canals, etc.; battle action or amphibious operations; portraits (unposed) of seafarers, fishermen, stevedores, etc., while pursuing their occupations.
Maximaal 4 stuks zwart-wit en/of kleurdia's 5 x 5. Sluitingsdatum 17 Maart 1953, expositie 22 Maart tot 17 April. Entrée $ 1.—. Nadere inlichtingen: R. A. Myers, 1609 E. Warwickroad, Warwick, Virginia U.S.A. Dit is de eerste *internationale* expositie van dit soort.

De Annual Exhibition of the Royal Photographic Society vindt dit jaar plaats te Leeds van 25 October—25 November en te Bristol van 6—31 December.

Op de hierna vermelde salons kwamen de daarachter genoemde Nederlandse fotografen met hun werk uit:

Salón Internacional de Arte Fotográfico te Barcelona: Mevr. B. Clement van Loenhout te Rotterdam en C. J. J. Schaepman te Zwolle.

Northwest Photographic Salon 1952 te Puyallup: A. Dronkert te Dordrecht, die voor zijn inzending een *eervolle vermelding* kreeg.

De 27e salon van de Fotoclub „Vooruit" te Gent werden van de heren G. Braun, M. Rooyakkers en J. Laurs elk één foto aangenomen.

Op de XIXe Internationale Fotosalon te Antwerpen viel aan de heer Jos. Scholten te Haarlem de enige uitgekeerde eremedaille ten deel.

Onze hartelijke gelukwensen aan alle inzenders.

De Buitenlandse Dienst komt weer een beroep doen op onze amateurs. Zowel de FIAP als Amerika vragen om foto's ter rondzending. Amerika als tegenprestatie voor de thans reeds bij de collecties rondgaande fotocollectie van Mr Hogan. Het is duidelijk dat Amerika er prompt uitscheidt met foto's zenden, als wij niet eveneens werk van ons sturen. Zo is het ook met de FIAP, de Internationale Bond. Deze moet vóór half December al een collectie van ongeveer 30 stuks hebben, opdat wij in het komende jaar ook weer collecties van de FIAP kunnen ontvangen.

De thans circulerende collecties van de heer Fischer en de kleine Finse collectie zijn verkregen via de FIAP. Wij moeten dus ook iets doen.

Het liefst zou de B.D. de foto's onopgezet hebben, omdat het meesturen van zware opzetcartons alleen maar duur is en lastig, omdat dit via de douane-instanties moet gebeuren.

De Buitenlandse Dienst heeft de vaste overtuiging, dat als er de nodige medewerking van onze leden is, het mogelijk moet zijn om op 15 December a.s. 60 foto's te hebben van onze ruim 3000 leden. Is dit misplaatst? Aan U het antwoord.

Foto's te zenden aan het adres van de Buitenlandse Dienst: Nolenstraat 5c te Rotterdam, liefst met vermelding: Amerika of FIAP. Hieraan zal dan zoveel mogelijk worden voldaan.

De foto's voor de FIAP gaan naar 20 of 30 landen, die voor Amerika alleen maar daarheen.

Intussen zijn de foto's die verleden jaar in Amerika en in Engeland geweest zijn, alweer terugontvangen en aan de diverse inzenders geretourneerd.

De Buitenlandse Dienst dankt voor de medewerking van de ongeveer 25 werkers, die daarvoor foto's hebben afgestaan.

Twee Amerikaanse verenigingen gaven een lijst met critieken op elk van de foto's. Deze critieken zijn bij de teruggezonden foto's gevoegd. Dit is wel erg aardig, men weet nu de reacties van het buitenland, die dikwijls nogal eigenaardig zijn. Maar interessant is het.

Als dit nieuws verschijnt is er naar Indonesië een collectie foto's onderweg naar de Amateur Fotografen Vereniging in Pladju. Dit zou niet zo iets opmerkenswaardigs zijn als hier niet tevens gebruik gemaakt was van de allermodernste mogelijkheden.

De collectie is namelijk verzonden per vliegpost, en is vergezeld van een uitgebreide bespreking, die opgenomen is met de band-recorder. Wij zijn wel uiterst benieuwd te vernemen of dit met belangstelling in Indonesië is begroet en of er op den duur op deze wijze voortgang aan gegeven kan worden.

ONZE VERENIGINGEN

Utrechtse A.F.V. te Utrecht
Lokaal: Lange Nieuwstraat 10a, aanvang 8 uur.
Elke Donderdag bijeenkomst.

Wageningse A.F.V. te Wageningen.
Lokaal: Hotel „Hof van Gelderland", aanvang 8 uur.
21 November: Bijeenkomst.
19 December: Bondscollectie E.

Amsterdamse A.F.V. te Amsterdam.
Lokaal: Hotel Americain, ingang Marnixstraat 406, aanvang 8 uur.
26 November: Voordracht van de heer Hens over: „Het ideale negatief en de invloed van ontwikkelaar op bromide-vergroting".
10 December: Uitslag fotocompetitie 1952.

A.F.C. „De Maasstad" te Rotterdam.
Lokaal: Crooswijkse Kade 15, aanvang 8 uur.
24 November: Fotocompetitie 2de ronde.
4 December: Bijeenkomst werkgroepen; Collectie Finland.
15 December: „Hoe ik het deed", lezing door de heer Jos. Scholten.

A.F.V. „Rotterdam" te Rotterdam.
Lokaal: Doofstommeninstituut, Ammanstraat 22, aanvang 8 uur.
6 November: Causerie met projectie kleurdia's door de heer Stolk. Onderwerp: Oostenrijk. Muzikale illustratie per bandrecorder.
In een zaal van de Heineken's Bierbrouwerij, Crooswijkse Singel:
19 November: Lesavond: Vergroten door de heer Immink.
26 November: a. Foto van de maand; b. proefprojectie dia's.

Arnhemse A.F.V. „Gelria" te Arnhem.
Lokaal: Talmahuis, Parkstraat 25, aanvang 7.30 uur.
15 November: Bijeenkomst.
27 November: Lezing met kleurendia's over „Italië en de Italiaanse meren" door de heer Van Schaik; Bondscollectie 1952.
11 December: Bijeenkomst. Na afloop maken van avondstemmingen.
25 December: Bondscollectie 1952.
25, 26, 27 en 28 December: Fototentoonstelling in de Korenbeurs.

Fotoclub „De Amateur" te Eindhoven.
Lokaal: „De Karseboom", Grote Berg 10, aanvang 8 uur.
12 November: Demonstratie promicrol door Ir Duprée.
26 November: De heer Coppens bespreekt een collectie. Inleveren fotocompetitie; onderwerp: „Candid".
10 December: Werkavond „Vergroten" door de heer Coppens.

A.F.C. „Rotterdam Zuid" te Rotterdam.
Lokaal: Sikkelstraat 35, aanvang 8 uur.
10 December: Vraag- en praatavond.
17 December: Foto van de maand.

A.F.V. „Het Motief" te Heerlen.
Lokaal: „Ons Thuis", Parallelweg 12, aanvang 7.30 uur.
8 December: Werkavond.
22 December: Projectie kleurdia's van een reis naar Zwitserland en Italië; tweede deel.

A.F.V. „Eemland" te Amersfoort.
Lokaal: Frank's Hotel, aanvang 8 uur.
18 November: Werkavond: Portretten bij kunstlicht.
2 December: Filmavond, aangeboden door de heer Spruit.
17 December: Bespreking van bondscollectie A uit de Bondswedstrijden (o.a. de collectie van „Eemland").

Ter gelegenheid van het 5-jarig bestaan zal de Goudse A.F.V. te Gouda een tentoonstelling houden van eigen werk der leden. Op enkele avonden worden kleurdia's geprojecteerd. De tentoonstelling is geopend van Zaterdagmiddag 6 December tot en met Zondag 14 December en wordt gehouden in het museum: „Het Catharina Gasthuis", Oosthaven 10. Geopend: 's ochtends van 10—12 uur op werkdagen, behalve Maandags en Vrijdags; 's middags van 2—4 uur: alle werkdagen, ook Zondags; 's avonds van 8—10 uur: Woensdag en Zaterdag met projectie.

De secretaris van de F.C. „Het Motief", de heer G. T. Hacquebord, Vrijdagstraat 23 te Heerlen, is door omstandigheden voorlopig verhinderd de correspondentie te verzorgen. Men wordt beleefd verzocht deze te richten aan de heer Th. J. P. Heeres, Prinses Marijkestraat 12 te Heerlen, voorzitter F.C. „Het Motief".

De Fotografische Kring der Amsterdamse Politie zal een tentoonstelling houden van werk van de leden in de Cantine van het Hoofdbureau van Politie, vanaf 29 November t.e.m. 15 December a.s.
Toegang voor belangstellenden alleen op de Zaterdagen en Zondagen van 14 t.e.m. 17 uur.
Zeer waarschijnlijk zal er ook een inzending aanwezig zijn van collega's uit Parijs.

OFFICIELE BERICHTEN

In de A.F.V. „Vlaardingen" is thans voorzitter: de heer H. Guis, Parkweg 126; secretaris: de heer L. van Dam, Anth. Knottenbeltsingel 4 en penningmeester: de heer J. J. A. Ronde, Emmakade 2, allen te Vlaardingen.

Het Leids Studenten Cineasten Gezelschap te Leiden is toegetreden tot de Bond. We heten dit gezelschap van harte welkom in onze vriendenkring. Het bestuur is als volgt samengesteld: Praeses-Quaestor: K. S. Wiarda, Timorstraat 42; ab-actis: M. van Blankenstein, Vreewijkstraat 6; A. G. S. van Ramshorst, Morsweg 104a en M. van Swaaij, Gerecht 5, allen te Leiden.

Door schade WORDT men wijs.
Door apparatuur-verzekering op Bondspolis IS men wijs.
Kosten 1¼ pct per jaar. Geen zegel- en poliskosten.
All Risks-verzekering MET vaste taxatie.
Aanvragen aan: C. de Jong, Hoofddorpweg 16 bv., Amsterdam (W.). Administrateur Bondsverzekering.

BEDRIJFSKADERTRAINING...

Wat heeft de fotografie nu met bedrijfskadertraining te maken?
Dat komt zo.....
Ik ben een dolle liefhebber van fotograferen. En ik geef toe, dat ik wel eens wat te ver ga. Zo al en toe organiseer ik met mijn vrouw een uitstapje — als er een machtige bewolking is met een sprankje zon — maar met het kennelijke doel: een paar „stemmingsbeelden" te maken. Dat moet handig gebeuren, want mijn vrouw doet nu eenmaal niet haar kleurig toiletje aan om enkele tientallen minuten te manoeuvreren om een serie bomen. Eerlijk is eerlijk, ze is geen mannequin. Maar ik heb haar nodig op deze wandeling, want alleen kom ik er niet uit. Terecht, de hele week zit ze alleen thuis en op die vrije dag..... Begrijpelijk!
Ik ben erg vindingrijk. Maar een Rollei steek je niet in je binnenzak. Zeg ik haar eerlijk: Wat een weertje, ik zal m'n toestel meenemen!, dan komt steevast het antwoord: Het gaat dus niet om mij, maar om je tweede vrouw!! En goed beschouwd heeft ze volkomen gelijk. Maar zeg dat nou maar es. Dan heb je een onprettig uurtje. Dat gun je je vrouw ook weer niet. Om niet te zeggen, dat je er zelf ook het land aan hebt.
Goed, de ene keer vindt vrouwlief dat de parapluie toch maar mee moet en dan smokkel je je toestel keurig mee. Als je eenmaal aan de wandel bent en je deelt je zakgeld goed in, dan stemt de tractatie mild. Dan komen er wel plaatjes uit het toestel..... De andere keer brengt de regenmantel redding. Maar aan die foefjes komt een eind. En enige maanden geleden was dat hoogtepunt er. Goede raad was duur.....
Totdat ik in een tijdschrift een interessante beschouwing las over de Bedrijfskadertraining.
Ik was onmiddellijk enthousiast. Stom, dat ik daar niet eerder aan dacht. Er stond zo ongeveer in: Als betrokkene het niet goed doet, is het hem verkeerd geleerd! Maar vooral: stel hem/haar op zijn/haar gemak en toon persoonlijke belangstelling.
Het ei van Columbus.....
Ik wachtte niet tot de verjaardag, want dat zou egoïstisch zijn. Zamelde al mijn zakcenten bij elkaar — liep in tempo elke fotozaak met een bocht voorbij en kocht na enige weken een prachtige box in lederen etui. Ik leerde ijverig de tien geboden van de Bedrijfskadertraining uit mijn hoofd en op de eerstvolgende Zaterdagavond zei ik tegen mijn vrouw: Ga nou eens lekker rustig in een fauteuiltje zitten. Hier zo, bij het raam. Zal ik even een lekker bakkie koffie zetten? En als ik terug kom, heb je de krant wel uitgelezen.
Mijn vrouw had binnenpretjes om zoveel gedienstigheid, maar vrouwen worden graag verwend! Ze was echt op haar gemak.
Toen ze de overtollige koffiewarmte probeerde weg te blazen, meende ze ook oprecht, dat ik lief was!
Ziezo, punt 1 was afgewerkt. En handig omzeilde ik de aankoop van de box, maar begon haar precies uit te leggen, hoe je met zo'n box een foto kon maken. Ik sprak niet van wandelingetjes met mijn toestel. Niets daarvan..... En mijn vrouw toonde ongeveinsde belangstelling.
— Maar dat is even wat, zei ze.
— Is voor jou, deed ik dapper. Het is altijd leuk als je nu eens je eigen plaatjes in een album kunt verzamelen.
— Fijn zeg en.....
Er was niet veel intelligentie voor nodig.
— Ik weet al wat je zeggen wilt. Maar natúúrlijk ontwikkel en druk ik voor je af.
Die bedrijfskadertraining kon ik op dat ogenblik ieder aanbevelen, want Zondagmorgen zes uur riep mijn vrouw: Man, we gaan nou eens vroeg op stap.
Ik vroeg niets en onthield me wijselijk van ieder commentaar.
— Tuurlijk, mompelde ik verbaasd om zo'n onmiddellijk succes.
En we togen aan de foto-arbeid op onze echt prettige wandeling. Ik moest bij thuiskomst direct naar de donkerekamer. Want de film was vol.
Lieve help, wat had ik een angst, toen ik het resultaat bekeek. Slecht, was een nog te mooi woord.
Dank zij de bedrijfskadertraining slaagde ik er in mijn vrouw gerust te stellen.
Dat gebeurde mij niet meer.....
De volgende keer zorgde ik, dat mijn toestel dubbelopnamen herbergde. Dat werd een daverend succes.....
— Dat je met zo'n laag geprijsd toestel zulke mooie plaatjes kunt maken, riep mijn vrouw in extase uit.
Het mag best vermeld worden, maar ik kreeg een dankbare kus.....
Als U ons op Zondag ziet wandelen, fotografeert mijn vrouw nu met de Rollei en ik stel me met de box tevreden.
— Je kunt er echt geen verschil in zien, zegt mijn vrouw. Die plaatjes zijn precies gelijk. En zeg nou eerlijk, zo'n boxje past niet bij een charmant geklede vrouw. Die stroomlijn van de Rollei bevalt me best...
Ik wacht nu maar op nieuwe instructies in dat blad over de bedrijfskadertraining.....
M. S.

•

DE HEER B. W. DE GRAAF, die op 27 October mocht gedenken 25 jaren aan de wereldfirma Kodak verbonden te zijn geweest, heeft dien dag zeker kunnen bemerken hoe groot en veelzijdig ook de waardering van buiten was. De vice-president van de Eastman Kodak Company, Mr McGhee, was uit de Ver. Staten overgekomen en bood den zilveren jubilaris een medaille met inscriptie aan. De General Manager voor Europa, Mr Ritter, was eveneens aanwezig en Selden Chapin, de Amerikaanse ambassadeur, had een persoonlijke gelukwens gezonden.

EDWARD STEICHEN, directeur van het Museum of Modern Art in New York (en thans 70 jaar!) wil in 1954 een tentoonstelling maken van het beste fotografische werk dat er in de wereld te vinden is.
Deze vechter voor de menselijke foto met een menselijke ziel — „Ieg toch vast wat er onder de oppervlakte zit!" — is als door een catapult geschoten zo snel, even door Amsterdam gekomen, en heeft een pak foto's meegegrist van de kleine groep fotografen, die verenigd zijn in de G.K.F.
Wij hebben waardering voor het werk dezer mensen, zelfs een zeer grote waardering in vele gevallen, maar moeten toch opmerken, dat Nederland op deze vlotte wijze wel zeer eenzijdig naar voren gebracht gaat worden.
Wij bedoelen niet, dat de heer Steichen een week lang in een hotel deputaties had moeten ontvangen, maar bij enig beter voorbereid bericht van zijn komst had men hem onder de andere arm een even groot pak foto's kunnen stoppen van andere lieden, wier visie anders en zeker niet minder gaaf en raak georiënteerd ligt.

Handige samenstellingen van twee practische recepten....

Deze voor het gebruik gerede ontwikkelaars sparen tijd en moeite bij het bereiden der oplossingen, en zijn uiterst nauwkeurig samengesteld, zodat blijvende goede resultaten bij voorbaat gegarandeerd zijn.

CONTRAST-ONTWIKKELAAR 300

— geeft brillante resultaten, en is geschikt voor alle merken platen, films en papieren.

FIJNEKORREL-ONTWIKKELAAR 320

— verschaft U fijne korrel en uitmuntende gradatie met alle negatief-emulsies. Goede detailwerking in de schaduwen reeds gegarandeerd met normale belichtingstijden.

Beide zijn verkrijgbaar in handige karton-verpakkingen voor 570 cc gerede vloeistof, en in bussen voor 4½ liter.

M&B FOTOGRAFISCHE PRODUCTEN GEFABRICEERD DOOR

MAY & BAKER LTD

DAGENHAM · ENGELAND

Alleenvertegenwoordiger voor Nederland:

N. V. FOTOTECHNISCHE GROOTHANDEL **ODIN**

GRAAFSEWEG 68 NIJMEGEN

PA366

(EIWITLAZUURVERVEN)

- in substantie
- in houdbare oplossingen voor het retoucheren van zwart-wite en gekleurde fotos

SENSIBILISATOREN
DESENSIBILISATOREN
FILTERKLEURSTOFFEN
PINATYPIEKLEURSTOFFEN

F 99 H

FARBWERKE HOECHST

vormals Meister Lucius & Brüning

Frankfurt (M)-Hoechst

Smalfilmers!

BIJZONDERE AANBIEDING van even gebruikte apparatuur, minder courante modellen, licht beschadigde goederen of commissiegoed van cliënten.

16 mm PROJECTOREN:

Hortson zaal-projector op voet, geheel compleet met transportkoffers en kabels, *f* 3.000. *Safar* geluidsprojector, klein model, compl. *f* 475. *Victor* geluidsprojector, ouder model, compl. *f* 650. *Standard* stomme projector, met verlengde armen voor 600-m spoelen, in koffer, *f* 400.

TOEBEHOREN: 9 Debrie-smalfilmlampen 110/500 Watt, voor halve catalogusprijs. Kofferscherm 160 x 200, zilverdoek iets besch. *f* 75. Amerik. groot rubberscherm 2,25 x 3,25 compleet met buizenframe en spanhaken, in koffer, *f* 275.

16 mm CAMERA'S:

Paillard H 16 met revolverkop. Optiek: groothoek Hugo Meyer Kino Plasmat f : 1,5/¾ inch, normaal Dallmeyer Speed Anast. f : 1,3/1 inch, 3 x tele Meyer Görlitz Trioplan f : 2,8/7,5 cm, alle instelbaar, compleet met koffer *f* 1100. *Bell & Howell* Filmo 70 met revolverkop. Optiek: Cooke Anast. f : 2,7/1 inch, 3 x tele Cooke Telekinic Anast. f : 4/3 inch, 6 x tele Taylor Hobson Cooke Telekinic Anast. f : 5,5/6 inch. Met koffer, *f* 750.

TOEBEHOREN: *Neal* bandrecorder, geheel compleet met speaker, draaitafel met pick-up, etc., 120-220 Volt, *f* 650. 50 cm *tele-objectief* met spiegelreflex-matglasinstelling, kan zonder meer op Paillard H16, *f* 300. Ideaal voor ornitholoog of bioloog. *16 mm viewer Cine Gros* m. bewegend beeld, *f* 80.

8 mm PROJECTOREN:

Cine Gel Royal, model 210, *f* 250. Agfa Movector met koffer *f* 275. OP Optikotechna, ingeb. trafo, *f* 300. GEM (Engels) 35 mm obj. *f* 250.

8 mm CAMERA'S:

Paillard H8 m. compl. set Berthiot optiek (Cinor B 1,9/12,5 mm, Cinor 1,5/12,5 mm, Cinor 1,9/35 mm en Hyper Cinor groothoekvoorzetlens) compl. m. koffer, in prima staat, *f* 975. Paillard H8, model 1950, met compl. set Kern-optiek, practisch ongebruikt, compleet met koffer, *f* 1800. Cine Nizo, lens f : 2,5/12,5 mm, 4 snelh. ingeb. de Jur lichtmeter, *f* 325. Cine Nizo 8E, Rodenstock Ronar 1,9/1 cm, uitwisselbaar, 4 snelheden, hoekzoeker, etc., *f* 390. Emel, met revolverkop en enkelbeeldas, 5 snelheden, universeel-zoeker en tas. Optiek: coated, instelbaar, Berthiot Cinor B 1,9/12,5 mm, Cinor 3,5/35 mm, Cinor 3,5/50 mm *f* 625. Dekko, anst. 1 : 2,5, 4 snelheden, met tas *f* 365. Agfa Movex, Agfa anst. 2,8, voor 10 meter enkel 8-cassettes *f* 250. Miller, obj. 1 : 1,9 instelbaar, 5 snelheden, *f* 275. Eumig, Trioplan 1 : 2,5 4 snelheden, lichtmeter defect, *f* 290. GIC, voor 15 of 7½ meter spoelen, Cinor B 1,9/12,5 mm instelbaar, *f* 275. Zeiss Movikon K, Novar 2,8 instelbaar tot 25 cm, 4 snelh., *f* 375.

Tevens gevraagd voor aanvulling: Verhuurfilms, 16 mm stomme films, speel-, natuur-, sport- en tekenfilms.

Fotohandel
H.G. Lammerts van Bueren
Nachtegaalstraat 14 — Tel. 15303 — Utrecht

MURAY
VIEWERS

geven een helder verlicht beeld ter grootte van 5½ x 7½ cm.

SCHERPSTELLING
KADERVERSTELLING
MERKINRICHTING
GESCHIKT VOOR 127 & 220 V.

Krassen van de film onmogelijk.
Prijs f 265.- compleet met weerstand

Levering uitsluitend via de erkende fotohandel

Alleen-importeurs:

J. Sanders Foto- & Kino-Import

Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Telefoon 8094 K 2560

SPECIALE **Aanbieding** VOOR ONZE ABONNÉ'S

TWEE PRACHTIGE
BLIKVANGERS
VOOR UW ST NICOLAASETALAGE

Model A
(formaat 92 x 59½ cm)
Prijs f 1.60

Model B
(formaat 64 x 47½ cm)
Prijs f 1.60

★

Attractieve illustratie, uitgevoerd in 4 kleuren. op stevig papier.

☞ Geschikt voor iedere branche.

Toezending volgt na ontvangst van het bedrag in postzegels per brief of per postwissel of per postgiro No. 502258, steeds met duidelijke vermelding van „Blikvanger model A of model B." Levering onder rembours. 35 cent extra.

UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ „C. MISSET" N.V.

AFDELING BOEKHANDEL - DOETINCHEM

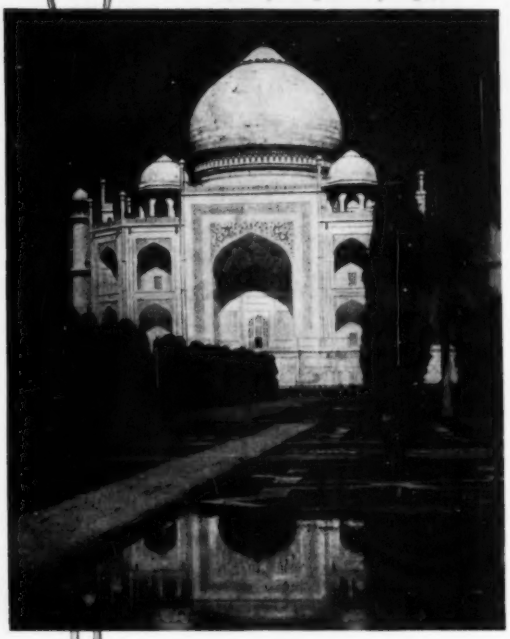

Het zonnige Zuiden?

Verrukkelijke opnamen,
misschien kleurenfoto's, die niet
mogen mislukken?

De stralend blauwe lucht is bedriegelijk!

Diafragma, sluitertijd ...
meet dit nauwkeurig!

Wij advizeren de nieuwe lichtmeting.
Contrastrijke onderwerpen zullen tot
in alle details doortekend blijken
als U thuis komt.

Maar ook de gebruikelijke objectmeting
kunt U met de SIXTOMAT J op even
elegant-eenvoudige wijze uitvoeren.

Sixtomat J

EEN BELICHTINGSMETER VAN GOSSEN

eindelijk

de lang verwachte

Blaupunkt

Ultrablitz favorit I

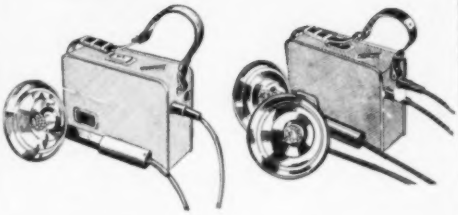

Licht in gewicht: **4.5 kg**

Grote prestatie: 130 W/sec.

Richtgetal: 120

Zowel voor lichtnet als met accu bruikbaar

Op 10 meter afstand een rijk negatief met diafragma 11 ! ! !

REEDS UIT VOORRAAD LEVERBAAR

Interessante prijs:

f 675.—

Tweede lamphouder
met 4 meter kabel
f 148.50

J. P. Vos' Cine Foto Import N.V.

Laan Copes van Cattenburch 54
Den Haag - Telefoon 182263

exakta varex

MODEL VX

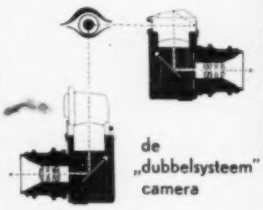

de
„dubbelsysteem"
camera

Firma Dr K. Heynderickx
Hugo de Grootstraat 17a
Den Haag

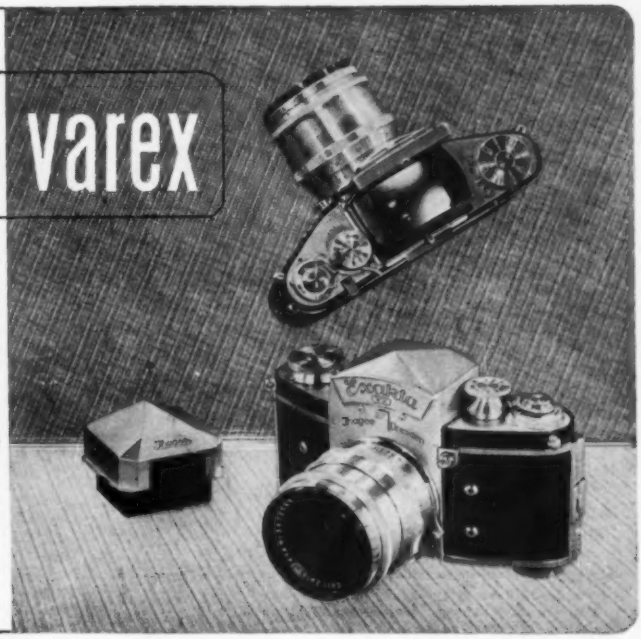

ILFORD

KLEINBEELD-FILMS

Verkrijgbaar in cassetten
donkerekamer-vullingen
en meterlengten

HP 3

FP 3

PAN F

HP 3 zeer hoog gevoelig PAN 32°
FP 3 fijnkorrel PAN 29°
PAN F extra fijnkorrel PAN 25°

ILFORD SELO N.V. HERENGRACHT 168 AMSTERDAM

Wat wordt er door „FOKA" N.V. geïmporteerd?

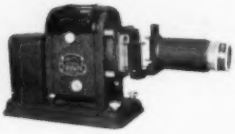

Winterartikelen

NORIS TRUMPF projectoren voor filmstroken en dia's 5 x 5 cm

Noris Trumpf II, lamp 150 Watt, 220 of 125 Volt, compleet in koffer ..... f 135.00

Noris Trumpf III, laagvoltlamp 35 Volt 100 Watt, compleet in koffer ..... „ 245.00

Liesegang NEO-DIAFANT V met Patrinast F 2.8—100 mm ..... „ 345.50

Aanzetstuk voor dia's 6 x 6 cm met Omar F 3.5—150 mm ..... „ 205.90

16 mm. Projectoren

DITMAR 16 mm schoolprojector met schakelsysteem als Malthezer kruis, dus geen grijpers „ 950.00

Transformator ..... „ 65.00

Koffer ..... „ 75.00

Ditmar 8 en 16 mm projector, nieuwste model, grijpers voorzien van olie, viltringen, compleet in koffer, weerstand en 2 objectieven ..... „ 950.00

MAGICA 16 mm projector model 100—75 Watt lamp ..... „ 79.50

Magica 16 mm projector model 200—75 Watt lamp ..... „ 107.50

Magica 16 mm projector model 500—voor 120 m spoelen, lamp 150 Watt ..... „ 295.00

Idem. m. 500 Watt lamp en transformator ..... „ 350.00

Bijbehorende koffer „ 15.00

PICCOLO 16 mm projector, solide uitvoering ..... „ 47.50

NORIS 8 mm projector ..... „ 395.00

Lamp 500 Watt . „ 21.10

Transformator ... „ 45.00

Koffer ..... „ 40.00

Totaal ..... f 501.10

Compleet besteld . „ 495.00

Levering November 1952

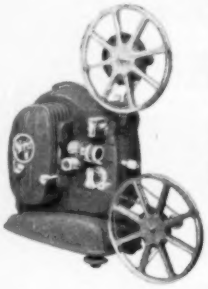

Noris 8 mm projector

ERCSAM 8 mm projector, lamp 400 Watt in koffer ... „ 595.00

Vergrotings-Apparaten

FILMOSTO kleinbeeld tot 4 x 4 cm met masker voor 24 x 36 mm, Row objectief F 4.5—5 cm met irisdiafragma ..... „ 265.00

Idem automatisch ..... „ 455.00

Filmosto vakapparaat tot 6 x 6 cm met 3 objectieven en 3 condensoren ..... „ 1200.—

RAX O, zonder objectief voor kleinbeeld ..... f 178.60

Rax O, met Peplostar F 4.5—60 mm met schuifdiafragma ..... „ 197.40

Rax O, met Trigmat F 4.5—60 mm met irisdiafragma ..... „ 250.50

Rax II 6 x 6 cm met Corygon F 4.5—75 mm met schuifdiafragma ..... „ 267.90

Rax II 6 x 6 cm met Corygon F 4.5—75 mm met irisdiafragma „ 291.40

Filmosto vergrotingsapparaat

UNI-RAX O, 24 x 36 mm met Peplostar F 4.5—60 mm m. schuifdiafragma en balguittrek f 272.60

Uni-Rax O met Trigmat F 4.5—60 mm met irisdiafragma en balguittrek ..... „ 305.50

Uni-Rax II 24 x 36 mm met Corygon F 4.5—75 mm met schuifdiafragma en balguittrek .... „ 350.20

Uni-Rax II 24 x 36 mm met Corygon F 4.5—75 mm met irisdiafragma en balguittrek ... „ 373.70

Liesegang-Epidiascopen

MEGADIASCOPE met condensor 128 mm Ø, met Epi-Neotrinast-Anastigmaat F 3.7—27 cm, 2 raampjes 8.5 x 8.5 en 8.5 x 10 cm zonder lamp ..... „ 640.00

UNIVERSAL-JANULUS-Epidiascope, model IV met condensor 128 mm Ø met Epi-Novo-Trinast-Anastigmaat F 3.6—33 cm, met 2 raampjes 8.5 x 8.5 en 8.5 x 10 cm, zonder lamp ..... „ 792.00

NEWTON epidiascope W.F. 50 ..... „ 780.00

WITRON Electronenblitz met Sonnenschein accu 2 Volt 3 Ah, arbeidsspanning 500 Volt, electrisch vermogen 50—55 WS, blitzlamp 100 WS, richtgetal 35 bij 21/10 Din film, ook aan te sluiten op de netspanning 150 of 220 Volt ..... „ 440.00

Laadapparaat voor accu ..... „ 55.00

Gelieve bij bestelling de netspanning op te geven.

Dit apparaat is eveneens te leveren voor beide spanningen 130 en 220 Volt ..... „ 475.00

M.W. projectie-schermen van de Mechanische Weberei.

Verder leveren wij filmstroken van de N.P.C., Fipron, P.O.C., F.I.B.O.

Hiervan prijslijst op aanvrage.

Vraagt inlichtingen bij Uw fotohandelaar

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc
ROTTERDAM
Tel. 22242—24422

Agfa Flitsers
aan de spits

Haal Uw camera uit zijn winterslaap. Met een Agfa-flitser komen alle mogelijke opnamen binnen Uw bereik!

1 AGFA Box Flitser

De ideale combinatie van Box en Flitser De precisie van de AGFA flitsbox komt tot uitdrukking door het feit dat alle flits opnamen met de AGFA BOX *moment*-opnamen zijn.

Prijs van de flitser ƒ 9.95

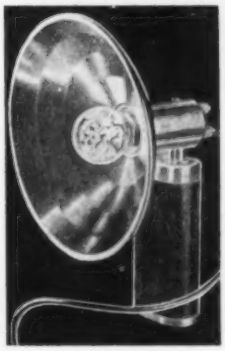

3 AGFA Synchro Flitser K

Het beste wat de amateur zich op flitsgebied kan wensen.

- Mogelijkheid tot het testen van flitsapparatuur, batterij, sluiter en flitslamp, vóór het gebruik.
- Condensator.
- Batterij, zoals in gebruik voor gehoor-apparaten: 22.5 Volt.

Prijs f. 39.–

2 AGFA Synchro Flitser

De universele flitser voor alle camera's, voorzien van synchro-flitsaansluiting.

- Contrôle-inrichting voor contact tussen apparaat en sluiter.
- Mogelijkheid lamp voor gebruik te testen.
- Batterijen: 2 staafbatterijen van 3 Volt.

Prijs f. 25.–

Agfa Foto's zonder weerga!

TER OVERNAME (evt. kap. deelname) aangeboden:
meer dan 20 jaar bestaande

ATELIER en FOTOHANDEL

Gevestigd in plaats van meer dan 40.000 inw. in N.-Holland met zeer goede toekomst! Op te stand. Woning aanwezig. Zonder contanten onnodig te reflecteren.

Brieven onder No 521868 Foto aan het bur. v. d. blad

GEVRAAGD:

EEN BEHEERDER

Vereisten: Gedegen vakmanschap
In staat na een inwerkperiode de zaak te leiden

Eventueel woning aanwezig

Brieven met gegevens over genoten opleiding, werkkringen en verlangd salaris onder nummer 518731 Foto aan het bureau van dit blad

Voor het vervaardigen van **FILMSTROKEN**
DIAPOSITIEVEN
en het
COPIëREN VAN KLEINBEELDFILMS

„FIPRON"

Kinderdijkstraat 65 - Amsterdam-Z.
Telefoon 98332

GEVRAAGD:

Voor Foto- en Kinohandel in het Gooi een

ALLROUND VERGROTER

zowel voor kleinbeeld als voor grootbeeld. Reflectant moet speciaal ingewerkt zijn met de LEITZ FOCOMAT.

Voor een goede kracht is levenspositie verzekerd.

Geheimhouding verzekerd.

Brieven onder No. 523700 FOTO aan het bur. v. d. blad

FOTO- EN CINE-AMATEURS!

Voor Uw binnen opnamen, een prachtige studio schijnwerper met Fresnellens van 150 m/m - verstelbare spiegellamp - 250 W. - 115 V. - voet 2 M. hoog - prijs 1.250.— Frs. (f 95.—).
Foto op aanvraag: Zwendoklei, 72 te Mariaburg-Antwerpen (België). Rechtstreeks van fabriek.

ELMED-
Piccolo

AMATEUR ELECTRONEN FLITSER

Prestatie	70 joule
Flitsgetal	36 bij 17/10° din film
Aanlooptijd	5—7 seconden
Gewicht	2 kg
Afmeting koffer	19 x 18 x 7 c.M.
Accu	4 V 5 Ah. 100-120 flitsen
Flitstijd	1/800e seconde

De ELMED-Piccolo waarborgt goede opnamen, omdat de lichtbron altijd constant is en van te voren bekend.

VOORDELEN DER ELMED-PICCOLO:

- apparaat en lamp kunnen gescheiden worden
- stekker-inrichting is te verzekeren
- reflector en camera-beugel gemakkelijk afneembaar
- signaallampje in lamphouder
- bedrijfsschakelaar aan lamphouder
- prima uitvoering

DU PONT WARMTONE

geeft Uw afdrukken een warme tint die iedereen mooi vindt

Du Pont Warmtone is een ideaal afdrukpapier voor het vervaardigen van prachtige en opvallende foto's. De emulsie geeft afdrukken met een zachte, warme tint die een lust is voor het oog. Uw opnamen krijgen daardoor het aantrekkelijke en schitterende aspect van Foto-salon afdrukken.

Warmtone leent zich vooral voor portretopnamen, landschappen, kinderen strandfoto's. Het papieroppervlak is bijzonder geschikt voor het inkleuren met kleurenpotlood of transparante verf en geeft zeer fraaie tinten.

Leverbaar in alle gangbare formaten en gradaties, cartondik, en in acht verschillende zeer mooie oppervlakken. Uw fotohandelaar levert het U gaarne. Vraagt nadrukkelijk naar Du Pont Warmtone. E. I. du Pont de Nemours & Co. (Inc.), Photo Products Department. Export Sales, Wilmington 98, Delaware, U.S.A.

Probeert Du Pont High Speed Panfilm, Type 428. Deze film is hooggevoelig en geeft mooi doorwerkte negatieven, ook bij minimale belichting.

Alleenimporteurs **„ANIMEX" - HAARLEM**

Du Pont Fotografische Producten

FILMS • PAPIER • CHEMICALIËN

DU PONT

REG. U.S. PAT. OFF.

150 Jaar

BETERE PRODUCTEN VOOR MEER WELVAART... DOOR CHEMIE

Kodak

Een nietige sneeuwvlok

waarvan de overweldigende schoonheid zichtbaar gemaakt is door middel van de fotografie, die ons in duizendvoudige vergroting de rijkdom aan details en de fijnheid der structuur leerde kennen.
Het latente beeld in de emulsie van Uw film bergt óók schoonheid in zich, of U nu een landschap fotografeerde, een portretstudie maakte of een technisch onderwerp voor de lens had.

Kodak „Microdol"

zorgt ervoor, dat deze verborgen schoonheid ook inderdaad in Uw negatief tot uitdrukking komt.
Kodak „Microdol" geeft een buitengewoon fijne korrel..... verzekert een uitstekende negatiefkwaliteit en een perfecte beeldscherpte..... heeft minimale invloed op de oorspronkelijk emulsiegevoeligheid..... laat betrekkelijk korte ontwikkeltijden toe..... behoudt zijn goede eigenschappen gedurende lange tijd..... kan geregenereerd worden met „Microdol Replenisher" ..... is in kleine en grote verpakkingen verkrijgbaar bij Uw fotohandelaar.

Het Wereldmerk **Kodak** voor Foto en Ciné